

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
163. (1229.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

	1 euró	4,2244 ▼
	1 amerikai dollár	3,3298 ▲
	100 magyar forint	1,5024 ▼

Aktuális

2

**Mégsem „kiadható”
Kossuth monoki szülőháza**

Nem volt joga a monoki polgármesternek Wetzel Tamás miniszteri biztos szerint bejelenteni, hogy a kettős állampolgárságért folyamodó határon túli magyarok a községben állandó lakcímet kérhetnek.

Társadalom

7

Őrizetbe vették az ápolónőt

Őrizetbe vették az ügyészek tegnap azt az ápolónőt, aki szolgálatot teljesített a giulesti-i kórház koraszülött intenzív osztályán történt múlt heti tragikus tüzeset ideje alatt. Az egészségügyi alkalmazottat gondatlanságból elkövetett emberöléssel vádolják.

Kultúra

8

Városnap-zárás Vivaldival

Vivaldi *Négy évszak* című műve csendült fel a Filharmónia előadásában az első Kolozsvári Magyar Napok záróakkorordjaként. „Újabb eseménnyel gazdagodhatott a kincses város történelme” – vont mérleget László Attila alpolgármester.

Vezércikk

3

**Clujtól Kolozsvárig...
és vissza**

Miért élünk mi, erdélyi magyarok és románok továbbra is külön társadalmakban? Aminek eredménye közösség szintjén az, hogy házába húzódó csigaként a magyar kisebbség meg tudja védeni magát bizonyos asszimilációs hatásoktól, egyének szintjén viszont az, hogy a főként román közegben élő, szocializálódó magyar embert kiközösíti, „a románok” felé taszítja saját magyar közössége. ▶

Salamon Márton László

Pótvizsga pótreminnyel

Eleshet az egyetemi felvételi lehetőségétől 60 ezer ősszel érettségiző diák**Az őszi póterelettségi tegnap a román nyelv és irodalom vizsgával kezdődött. Az eredményhirdetés csak tíz nap múlva várható**

Fotó: Mediafax

Eleshet az egyetemi felvételi lehetőségétől az a több mint hatvanezer diák, aki tegnap részt vett az idei póterelettségi első vizsgáján: több hazai felsőoktatási intézményben még az eredményhirdetés előtt elkezdődnek a beiratkozások. Pedig a pedagógusok tapasztalata szerint az őszi vizsgaidőszakon könnyebb érettségi diplomához jutni, mert a maturandusok nem csak a tudásukat mélyítették el, vizsgarutint is szereztek időközben. Nem feltétlenül a megfelelő felkészültség hiányzik azok esetében, akik évek óta halogatják az érettségit: egyre inkább pénzkérdéssé válik az oklevél megszerzése. **7. oldal ▶**

**Urban: hülyeség
pénzelní romákat****M. Á. Zs.**

▶ Hülyeségnek és nevetségességnek minősítette Iulian Urban demokrata-liberális szenátor a francia hatóságok azon döntését, hogy pénzt adtak a hazatelepédést „vállaló” romáknak. Szerinte egyszerűen ki kellett volna toloncolni őket, ugyanis a nomádok „idegen test” Európában. „Nem elég, hogy kifizetik a törvénytörő cigányok repülőjegyét a francia adófizetők pénzéből, még díjazták is őket, hogy elmenek. Háromszáz eurót fizetnek minden felnőtt és százat minden kiskorú után” – foglalta össze *Közösségi szintű hülyeség – hattagú cigánycsalád=1000 euró + ingyen repülőjegy* című blogbejegyzésében a kormánypartii szenátor.

Folytatása a 3. oldalon ▶**Közösségi rendőrök tüntettek**

▶ A tervezett önkormányzati elbocsátások ellen tüntettek tegnap a galaci közösségi rendőrök, a megszorítások miatt ugyanis a

helyi állomány több mint fele elveszti az állását. A rendőrszakszervezet szeptemberre általános sztrájkot tervez. **7. oldal ▶**

A közösségi rendőrök száma szinte minden városban csökken Fotó: Tofán Levente**Szenátusi ülés,
Frunda-bojkottal****Cs. P. T.**

▶ Testületileg tartózkodni készült a Szociáldemokrata Párt (PSD) frakciója a szenátus ma kezdődő rendkívüli ülészakán az Országos Feddhetetlenségügyi Ügy-nökség (ANI) működéséről szóló törvény szavazásra bocsátásakor; Frunda György RMDSZ-es szenátor távolmaradással tiltakozik a jogszabály jelenlegi formája ellen. Victor Ponta PSD-elnök szerint tiltakozásuk oka, hogy a kormány nem állt elő új tervezettel, amely kiküszöböli az Alkotmánybíróság által észlelt hiányosságokat. **Folytatása a 3. oldalon ▶**

Mai mellékletünk:**úmsz ÜzletRész**

Röviden

A romániaiak egyötöde elmenne

A romániai lakosok 21 százaléka elhagyná az országot, ha tehetné; a külföldiek nem szívesen költöznenek Romániába – mutatót rá a Gallup felmérése, amelynek keretében 350 ezer embert kérdeztek meg, összesen 148 országból. Hasonlóan kevésbé költödnék szülőhelyükhöz a szerbiai, bolíviai és vietnámi lakosok. Az ellentétes oldalon olyan magas életszínvonalal rendelkező országok állnak, mint Szingapúr, Kanada vagy Ausztrália, amelyeknek a népessége akár háromszorosára is nőhetne. Ha mindenki szabadon mozoghatna, Bulgária népessége 1 százalékkal emelkedne, Magyarországra 15-tel csökkenne, Ukrajnáé pedig 20-szal apadna. Románián csak a Moldvai Köztársaság tesz túl elnéptelenedésben: lakossága 35 százalékkal csökkenne, ha mindenki oda költözhetne, ahová akar.

Tárgyalóasztalhoz ült az ÚMSZ és a KMKSZ

Az októberi ukrajnai helyhatósági választásokkal kapcsolatos esetleges együttműködésről kezdett egyeztető tárgyalásokat Beregszászon a két legjelentősebb ukrajnai magyar szervezet, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ). A megbeszélést követően Gajdos István, az UMDSZ elnöke elmondta: a találkozón, amely az UMDSZ kezdeményezésére, többszöri levélváltás után jött létre, a szövetség tárgyaló küldöttsége változta a két szervezet választási együttműködésével kapcsolatos elképzeléseit. Hozzátette: az UMDSZ részéről ismertették az esetleges együttműködés gyakorlati megvalósításának elveit.

Kisebb de hatékonyabb lesz a Bundeswehr

A hadkötelezettség felfüggesztését és a haderő létszámának jelentős lefaragását irányozza elő az a reformterv, amelyet tegnap terjesztett a koalíciós pártok szakértői elé a német védelmi miniszter. Karl-Theodor zu Guttenberg elképzelése értelmében a Bundeswehr létszámát a jelenlegi 252 ezer-ről 163 ezerre csökkentenék. A hadkötelezettséget nem törölnék el, csupán felfüggesztenék; az továbbra is szerepelne az alkotmányban. A szolgáló katonák létszámán belül 156 ezer hivatásos és sorkatonát 7500 önkéntes egészítene ki. Radikális karsúsítás várna a fegyverzetre is: például háromra csökkenne a páncélos hadosztályok száma, mindössze 150 harckocsival.

Megölték egy manilai túszejtőt

Egy fegyveres a Fülöp-szigetek fővárosában hatalmába kerítette egy buszt, s azzal fenyegetőzött, hogy megöli a rajta utazó 16 hongkongi turistát. A rendőrség órákig próbált tárgyalni vele, s három gyereket, három nőt és egy 73 éves férfit szabadon is engedett. Közben élelmet kért túsza számára – amit teljesítettek –, valamint azt, hogy töltsék fel üzemanyaggal az autóbussz tartályát, hogy a jármű légkondicionáló berendezése működhessen. Végül a rendőrök megrohmozták a buszt, s megölték a férfit. A munkanélküli túszejtő akciójával azt akarta elérni, hogy vegyék vissza állásába.

Nem segítenek Pakisztánnak a külföldiek

Egy magas rangú ENSZ-vezető szerint a természeti katasztrófával sújtott Pakisztánnak példátlanul kevés nemzetközi segítsége van. Louis-George Arsenault, a New York-i Unicef vészhelyzeteket felelős igazgatója azt mondta, évtizedek óta nem volt ilyen humanitárius krízis, mint amit a pakisztáni áradás okoz. Arsenault az IMF ülésén tartott tegnapi beszédében kifejtette, hogy az áradás Pakisztán számára komoly gazdasági kihívás, amely átírhatja az ország jövőjét, írja a BBC.

Mégsem „kiadható” Kossuth szülőháza

Hírösszefoglaló

Nem volt joga az egyszerűsített honosítási eljárás ügyében hozott döntéshez a monoki polgármesternek és képviselő-testületnek – mondta el Wetzél Tamás tegnap az MTI-nek. A miniszteri biztost annak kapcsán kérdezte a távirati iroda, hogy a monoki polgármester az egyszerűsített honosítási eljárásról szóló törvény életbelépésének napján, augusztus 20-án bejelentette: a település képviselő-testületének döntése alapján a kettős állampolgárságért folyamodó határon túli magyarok a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei községben állandó lakcímet kérhetnek. A határozat szerint az igénylőket a község önkormányzata Kossuth Lajos szülőházába jelenti be.

Wetzél Tamás leszögezte: a polgármesternek és a képviselő-testületnek a döntéshez nem volt joga, hiszen a személyi és lakcímnnyilvántartásról szóló 1992. évi törvény a jegyző felelősségébe utalja a lakcímbjelentéssel kapcsolatos hatásköröket. A jegyző ebben az esetben tipikus államigazgatási hatáskört lát el, és kötelezettsége a lakcím valóságának ellenőrzése – mondta. Hozzátette: a személyi- és lakcímnnyilvántartás alapnyilvántartás, ennek megfelelően nagyon fontos, hogy pontos adatokat tartalmazzon. Jogi szempontból tehát ez nonszensz, ahogyan a józan ész szempontjából is, hiszen a kezdeményezés azt jelenthetné, hogy

Kossuth Lajos monoki szülőháza mégsem lehet bejelentett lakcím

egyik pillanatról a másikra Monok megyei jogú várossá válhatna, vagy ha az előjelezések alapján sokan kapnak állampolgárságot a jövő évben, akár még a megyeszékhelyi címért is bejelentkezhetne – fejtette ki.

A miniszteri biztos rámutatott: a törvény elég egyértelműen azt mondja ki, hogy a polgár lakóhelye annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él. A lakcímbjelentés szempontjából lakásnak tekintendő az az egy vagy több lakóhelyiségből álló épület vagy épületrész, amelyet a polgár életvitelszerűen otthonául használ. Ezt a bejelentkezéskor és később is a jegyzőnek kell ellenőriznie. Önkormányzati választások előtt korábban voltak olyan hírek, hogy tömeges átjelentkezések történtek, és egy kis lakásban egyszer csak 150 fő be-

jelentkezett. Az ilyen jogsértések kivizsgálása a jegyző feladata – hívta fel a figyelmet a miniszteri biztos.

Wetzél Tamás egy konkrét példával érzékeltette álláspontját. Mint mondta, „ha például valaki az V. kerületi önkormányzatnál megjelenik, hogy a Szent István Bazilika egyik kápolnájában szeretne lakni, vagy éppen a Parlament Kupolatermében, meg fogják mosolyogni, de esetleg még a gondnokság alá helyezését is kezdeményezni fogják”.

A miniszteri biztos szerint további hasonló döntések nem várhatóak, hiszen a jegyzők teljes mértékben tisztában vannak kötelezettségeikkel. Ezek megsértése fegyelmi eljárás, illetve a jogszabálysértés megszüntetése érdekében felügyeleti eljárás megindítását vonja maga után. ◀

Hősi halott magyar katonanő

Hírösszefoglaló

Posztumusz hadnaggyá léptették elő tegnap azt a magyar katonanőt, aki romániai idő szerint hajnalban vesztette életét az afganisztáni Baglán tartományban, amikor támadás érte a magyar konvojt. A támadásban további egy katona életveszélyesen, másik kettő pedig súlyosan megsérült. A 32 évesen elhunyt Pappné Ábrahám Judit törzsőrmestert a honvédség hősi halottjának tekinti. A tegnap az MTI-hez eljuttatott közleményekben mindegyik parlamenti párt öszintén részvétét fejezte ki az elhunyt katona hozzátartozóinak, súlyosan sérült társainak pedig mielőbbi gyógyulást kívántak. Benkő Tibor altábornagy, vezérkari főnök a tárca sajtótájékoztatóján a támadásról annyit közölt, hogy a katonai konvoj éppen Puli-Humriból, a magyar bázisról Mazari Sarifba tartott, ahonnan a katonák már hazatértek volna Magyarországra, mert lejárt a mandátumuk. A konvoj mellett egy improvizált robbanószerkezet robbantott fel, majd három irányból kézfegyverekkel tűz alá vették a katonákat. A konvoj negyedik autója, amelyben a meghalt katonanő és három sérült társa is utazott, ekkor kapott telitalálatot egy RPG-ből (páncéltörő rakétavetőből) – fűzte hozzá. Hende Csaba újságírói kérdésre elmondta, hogy a környéken jelenleg homokvihár is van, ezért ez nehezíti például a súlyosan sérült, kómában lévő katona kórházba szállítását. A sérülteket így Puli-Humriban látták el, állapotuk stabil – fűzte hozzá. A honvédség eddig két katonát veszített az afganisztáni műveletekben; mindkettő tüzserész volt. ◀

Izrael-függő tárgyalások?

Hírösszefoglaló

Az izraeli kormánynak választania kell a béke és a településpolitika folytatása között, a kettő egyszerre nem megy – mondta tegnap Száeb Erekat palesztin főtárgyaló Mahmúd Abbász palesztin elnökre hivatkozva egy ráamalláhi sajtótájékoztatóon. Abbász szerint ha Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök úgy dönt, hogy újakezdi a telepítéseket szeptember 26-a után, azzal azonnal véget vet a tíz nap múlva kezdődő közvetlen tárgyalásoknak. A palesztin vezető levélben tájékoztatta álláspontjáról Barack Obama amerikai és Dmitrij Medvegyev orosz elnököt, valamint az Európai Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselejét, Catherine Ashton. Szeptember 26-án jár le az a tízhónapos részleges moratórium, amelyet Netanjahu az Egyesült Államok nyomására jelentett be a ciszjordániai zsidó telepeken és Kelet-Jeruzsálemben. Az izraeli kormány megosztott abban a kérdésben, hogy folytatni kellene-e a lakásépítéseket, de Netanjahu többször is kijelentette: nem óhajtja meghosszabbítani az ideiglenes moratóriumot. A húsz hónapja megszakadt tárgyalások szeptember 2-án kezdődnek újra Washingtonban a két fél között. ◀

Baleset hét román áldozattal

MTI

Heten haltak meg abban a balesetben, amely tegnap hajnalban történt a 42-es számú főúton; Biharkeresztes és Ártánd között egy kamion és egy mikrobusz ütközött. A karambolban a román rendszámú kamion sofőrje, valamint a moldovai kisbusz vezetője és öt utas vesztette életét – tudta meg az

MTI tudósítója. A baleset körülményeit igazságügyi szakértők bevonásával vizsgálják – mondta Kelemen Éva, a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője az MTI-nek. Az eddigi adatok szerint a mikrobusz és a kamion frontálisan ütközött Biharkeresztes és Ártánd között, az 59-60-as kilométerszelvényénél. A Románia felől érkező kamion eddig ismeretlen ok-

ból áttért az út menetirány szerinti bal oldalára, ahol belerohant a vele szemben szabályosan közlekedő mikrobuszba. Egy súlyos sérültet a debreceni Kenézy kórház baleseti sebeszetére szállítottak, ám utóbb belehalt sérüléseibe. Egy másik súlyos és két könnyű sérültet pedig a berettyóújfalui kórházba vittek a mentők – közölte a mentőszolgálat ügyeletes. ◀

A moldovai mikrobusz és a román kamion frontálisan ütközött Biharkeresztes és Ártánd között

Fotó: MTI

Sztálin utolsó apostola

Az ország sorsa egészen másképpen alakult volna, ha Nicolae Ceaușescu helyett Gheorghe Apostol kerül a párt élére. A kommunista rendszer ugyan maradi és betokosodott maradt volna, Románia azonban megmenekült volna a „ceaușizmus leglealacsonyítóbb elemeitől”.

Bogdán Tibor

▶ Elvtelenül élt – stílusosan halt meg: az általa (is) képviselt romániai kommunista által a legnagyobb nemzeti ünneppé tett, a Románia felszabadításának napjává „kinevezett” augusztus 23-a előestéjén. Ceaușescu talán legnagyobb ellenlábasa, Gheorghe Apostol 97 évét élt.

Vesztesből lett ellenfél

A két világháború Romániájának börtönében „nevelkedett” régi kommunista gárda utolsó mohikánjaként távozott az élők sorából. Jóllehet hatalma idején elvakult híve volt a kommunista rendszernek, 1965 után a kommunista párt legfelsőbb vezetése ellen lépett fel. Páfordulása azonban korántsem ideológiai okokkal magyarázható: azért vált Ceaușescu ellenfelévé, mert elveszítette vele szemben az akkori kommunista vezető, Gheorghe Gheorghiu-Dej halála után kibontakozott hatalmi vetélkedést. Ceaușescu győzelme némiképp megle-

Középszerű Sztálinista

Gheorghe Apostol, akárcsak jó néhány más kommunista vezető, híján volt mindenféle kultúrának, alapvető ismeretei is hiányoztak. A középszerű, dogmatikus sztálinista oligarchia egyik tipikus romániai képviselője volt. Ceaușescuval történt szakítása után is meggyőződéses kommunistának vallotta magát, és azt állította, hogy a bukaresti pártvezetés elárulta a kommunizmus ügyét és eszméjét – amiben nem kevés igaza volt.

Miután, 1988-ban, saját kérésére hazatért Braziliából, kihallgatást kért Ceaușescutól, hogy kifejtse neki véleményét a párt politikai vonalvezetéséről, a főtitkár azonban nem fogadta. Ez a magyarázata annak, hogy később más mellőzött volt

kommunista vezetővel, Alexandru Bărlădeanuval, Corneliu Mănescuval, Silviu Brucannal, Grigore Răceanuval és Constantin Părvulescuval aláírta a BBC-hez és a Szabad Európa Rádióhoz eljuttatott „hatok levelét”, amely élesen bírálta a Ceaușescu-rendszert. Az aláírók ellen vizsgálatot indított a szeku, néhányat közülük kényszerlakhelyre költöztettek. Később Brucan azt állította, hogy a megtorlás nyomán Apostol megtagadta a levelet, amit viszont Apostol hevesen cáfolt.

Hazai politikai elemzők, így például Vladimir Tismăneanu meggyőződése, hogy az ország sorsa egészen más lett volna, ha Ceaușescu helyett Apostol kerül a párt élére. Szerinte Románia megmenekült volna a „ceaușizmus leglealacsonyítóbb ele-

meitől”. Apostol ugyan szűklátókörű volt de nem kívánt „országot megváltó vezetővé” lenni. A romániai kommunista rendszer maradi és betokosodott maradt volna, de mentesült volna Ceaușescu paranoiába átcsapó személyi kultuszától, Elena Ceaușescu káros befolyásáról már nem is beszélve.

Apostol minden bizonynyal az általa nagyra értékelt Gheorghiu-Dej politikai irányvonalát folytatta volna, Romániát fokozatosan eltávolítva a Szovjetuniótól, de nem a sztálinizmustól is. Az országot nem egyetlen személy, hanem egy szűkebb oligarchia vezette volna. Jobbik esetben amolyan „román stílusú titoizmust” vezetett volna be – véli Tismăneanu.

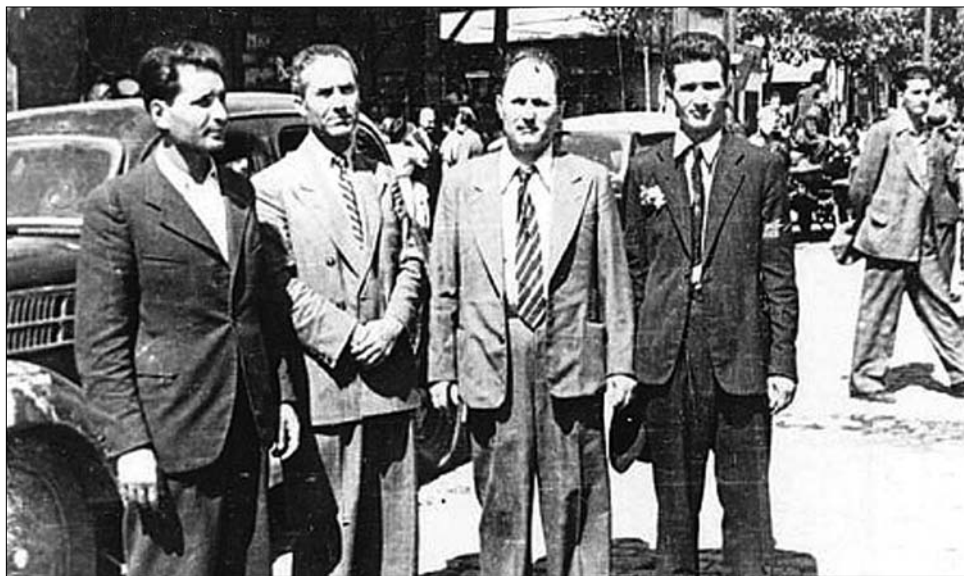
Gheorghe Apostol utolsó éveit egy volt szekusok által

lakott tömbházban töltötte, feleségével, Adriana Codreanuval, a bukaresti Román Opera volt szólistájával együtt, miután villáját, amelyben évtizedeken át élt, visszakapta eredeti tulajdonosa. Következtesen elzárkózott minden interjútól, a médiában való szerepléstől. Jövedelmét könyvei és fényképalbumai eladásával egészítette ki.

Egy ünnep metamorfózisa

Augusztus 23-a jelentése egyébként a történelem során többször is átlényegült, míg nem metamorfózisai során fegyveres felkelésből antifasiszta és antiimperialista, társadalmi és nemzeti felszabadító forradalom lett.

1944. augusztus 23-án voltaképpen puccsra, ha úgy tetszik egyfajta palotaforradalomra került sor, melynek során Mihály király, a történelmi pártok segítségével letartóztatta a németbarát fasiszta diktátort, Ion Antonescu marsallt. Az ország ezt követően átállt az Antant-erők oldalára, szabad utat engedve az akkor már a Kárpátok vonalánál lévő szovjet csapatok számára. Az eseményt később a maga javára fordították az akkor még zsebpártot alkotó kommunisták, akik kiszorították a politikai életből majd törvényen kívül helyezték a történelmi pártokat, bevezetve az egypártrendszert, így ezt a napot tekintik a hazai kommunista rendszer kezdetének. ◀

1944. aug. 23: Ceaușescu és Apostol (jobb- és balszáron) Bukarest bejaratánál, bevonuló szovjetekre várva

Pakisztán a kolera idején

Széleskörű járványveszéllyel fenyeget az évszázad pakisztáni árvize. Már megérkeztek a hírek az első kolera-megbetegedésekről. Az ok: a szennyezett ivóvíz, a hiányzó egészségügyi intézmények és az összeomlott orvosi alapellátás.

Gy. Z.

▶ Ami napjainkban Pakisztánban történik, az emberi tragédián, a humanitárius katasztrófán túl sokkal mélyebben gyökerezik. Arra is rámutat, hogy az áradások következtében miért alakulhatnak ki ilyen szélsőséges pusztító járványok. A veszély ugyanis nemcsak Ázsia és más földrészek elmaradott részein áll fenn, hanem például Románia árvíz sújtotta vidékein is.

A megbetegedések okai

Maga a kiáradt víz gerjesztő, terjesztő hatással lép fel, amikor az ember érintkezik vele, például egyéb lehetőség híján tisztítatlanul megissza, vagy arra kényszerül, hogy beegázzoljon, ilyenkor a baktériumok vagy a vírusok a sérüléseken keresztül bejuthatnak a szervezetébe. A hiányzó egészségügyi létesítmények, az elég-

telen tisztálkodási lehetőség és az orvosi ellátás összeomlása következtében az áradat felgyorsítja a fertőzések terjedését.

Járványok azonban nemcsak válságterületeken jelentkezhetnek. Mindenütt, ahol az emberek szegénységben, rossz higiéniai körülmények között élnek, kitörhet a fertőzés. Különösen Dél-Amerika, Afrika és Délkelet-Ázsia fejlődő országai az érintettek. A növekvő globalizáció következtében a fertőzést a bevándorlók és az utazók az iparilag fejlett államokba is behurcolhatják. Az egzotikus trópusi országokban különösen a dengue-láz, a chikungunya-láz, a brucellózis, a leishmaniázis, a lepra, a malária (váltóláz), a paratífusz, a bilharzia, a bakteriális vérhas, a hastífusz veszélye fenyeget – egyikükről-másikukról szerencsére nem is hallottunk, de van olyan is köztük, amelyikért elegendő csupán

Marokkóig utaznunk (a duna-deltai tichilesti-i lepra-szanatóriumról nem is beszélve).

A tíz legsúlyosabb világjárvány

Feketehimlő. V. Ramszesz fáraó és Goethe is megkapta a betegséget. Európában az első nagy himlőjárvány a 6. században terjedt el, hét évszázaddal később Anglia, újabb kétszáz év elteltével pedig a német fejedelemségek lakosságát tizedelte meg. A spanyol hódítók Amerikába is behurcolták, ahol milliókat ölt meg. A himlőoltás 1967 óta világszerte kötelező; az utolsó természetes megbetegedést 1977-ben Szomáliából jelentették. Vírusát hivatalosan mindössze két laboratóriumban – Oroszországban és az Egyesült Államokban – őrzik.

Spanyolnátha (1918) A vírus csaknem ötvenmillió halálos áldozatot követelt 1918

és 1920 között, különösen a 20-40 éves korosztály sorában. Hihetetlen gyorsasággal elérte a pandémia (világjárvány) méreteit, elsősorban az első világháborús csapat- és utánpótlás-szállítások következtében. Szakértők szerint a betegséget madarak vitték át az emberekre az amerikai közép-nyugaton. Sok kutató a legutóbbi „madárinfluenzát” eme betegséggel azonosítja; szerencsére a veszélyt túldimenzionálták.

Pestis. A fekete halál 1346 és 1352 között az akkori európai népesség csaknem egyharmadát (huszonötmillió embert) ölt meg, továbbá eljutott Kínába és Indiába is. A patkánybolha csípése terjeszti, kórokozója a Yersinia pestis nevű pálcikabaktérium. Ázsiában, Afrikában és Egyesült Államok délnyugati vidékein még mindig előfordulnak szórványos esetek (évente 5-15 megbetegedés).

Malária. A görögök már négyezer esztendővel ezelőtt megfigyelték, hogy az Anopheles szúnyog csípése terjeszti. A világon évente 350-500 millió megbetegedést regisztrálnak, ez a legelterjedtebb trópusi betegség.

Minden esztendőben mintegy egymillió halálos áldozatot követel, ennek kilencven százaléka Afrikában fordul elő.

Tuberkulózis (gümőkór, tébécé). Már az egyiptomi múmiákon is fölfedezték. A 19. század szegényeinek többnyire halálos „népbetegése” volt ez. Az Egészségügyi Világszervezet adatai szerint még 2006-ban is mintegy 1,7 millió embert ölt meg, elsősorban a meggyengült immunrendszerű népesség sorából, főként Afrikában. Kutatók megfigyelték, hogy a kórokozók néhány törzse ellenállóvá vált egyes antibiotikumokkal szemben.

Kolera. Kétezer hatszáz évvel ezelőtt Indiában vált ismertté; a 19. és a 20. században kereskedők tették világméretű járvánnyá. Azóta hét világjárvány milliók életét követelte.

AIDS. Világméretű elterjedése következtében 1980 óta 25 millió halottat jegyeztek fel, a HIV-fertőzöttek száma meghaladja a 33 milliót. Feltehetően, hogy az előző évszázad közepén Afrikában majomról került át emberre. A védekezés nélküli nemi élet, a szennyezett drogesz-

közök és a kórházak tisztítatlan vérkonzervei következtében terjed.

Sárgaláz. A kereskedő és rabszolgaszállító hajók révén jutott el Amerikába, ahol egész telepek, farmok és városok lakosságát tizedelte meg. Még napjainkban is kétszáz ezer megbetegedést regisztrálnak évente, közülük harmincezer meg is hal, főként Afrika, továbbá Közép- és Dél-Amerika trópusi vidékein.

Tífusz. A harmincéves háború idején (1618–1648) és az első világháború során (1914–1918) többmillió halálos áldozatot szedett. Gyorsan végez áldozatával. Még napjainkban is évente huszonkét millióan fertőződnek meg a szalmonella baktérium hatására, elsősorban az elégtelen tisztasági körülmények jóvoltából Afrikában, Dél-Amerikában és Délkelet-Ázsiában.

Gyermekbénulás. Az előző évszázadban gyermekek ezrei betegedtek és haltak meg. A vakcinaoltás bevezetése (1962) előtt a fejlett ipari országokban elterjedő járvány halállal, légzésbénulással, maradandó egészségi károsodással járt. ◀

Lap-top

A nap címe. Húsz éve nem ünnepeljük augusztus 23-ikát, *Puterea*.

Magyarázat. Bizony, s ha csak visszagondolunk rá, beleborzadunk.

Barátom, az elnök. A Facebook közösségi oldal – nagy „mintáinál” fogva a felméréseknel pontosabban – jelezhetik a közszereplők népszerűségét. Sőt, meglehet, ez a fajta új nyilvánosság a politikai kommunikáció minden eddiginél célravezetőbb útját nyitja meg, forradalmasítva a politikai választásokat is. Mindezt csak azért bocsátottuk előre, mert az *Evenimentul zilei* hasábjain érdekes összeállításra bukkantunk (amolyan saját felmérésre, ami kiváló újságírói ösztönt jelez); ebből kiderül, kik a „legfrekvenciáltabb” közszereplők. Persze nincs megfelelés, sőt „vékonyka a kapcsolat” a népszerűség és a befolyásolási potenciál között; de íme a „barátok”, „hívek” száma a Facebook-on: 1. Remus Cernea (18 867), 2. Crin Antonescu (10 734), 3. Mircea Geoană (4986), 4. Anca Boagiu (4975), 5. Adrian Năstase (4547), ... Elena Udrea (3024), Elena Bănescu (2714), Cristian Preda (2248) ... Călin Popescu Tăriceanu (1229), ... Victor Ponta (1199), Traian Bănescu 1099... Marian Vanghelie (643), ... Emil Boc (62) A világban a kép fantasztikus: Barack Obama (12 717 001), Nicolas Sarkozy (270 415), Silvio Berlusconi (227 098), Angela Merkel (43 926), ... Schmitt Pál (1850).

Ki mennyit? Szintén egy kis összehasonlításra akadtunk ezúttal a *Gândulban*: megnyit kell dolgoznia egy románnak, egy bolgárnak és egy magyarnak ahhoz, hogy házat, pontosabban hatvan négyzetméteres lakást vehessen. Nos, sommásan az eredmény: a románnak 222 hónapot (18,5 évet), a bolgárnak 285 hónapot (23,7 évet), a magyarnak „közel feleannyit”. Mivel az alapfeltételezés az volt, hogy az illetők teljes havi fizetésüket félre tudják tenni, ezek az adatok fenntartással kezelendők.

A nap állítmánya. Kiderült, hogy a cigányok hazatoloncoltatása titkos kormányprogram része: minden kiebrudalt orvosért cserébe országunk visszakap egy dinamikus, szorgos reprodukciójú, könnyen mozgósítható választót.

Minden napra egy mondás

„A fiatal szem élesebben lát, az idős szem mélyebben.” *Vavyan Fable*

Halló, itt a Központ...

Az ÚMSZ egyik múlt heti számában olvastam: Bálint József, a Magyar Polgári Párt sepsiszentgyörgyi elnöke úgy érte, a Fidesz a következő hetekben dolgozza ki a stratégiákat arra nézve, hogy „kitől mit várnak el, és mire milyen feladatokat osztanak az egységes magyar nemzetpolitika megvalósítása érdekében”. Megragadt bennem ez a mondat, és megpróbáltam más forrásokat is keresni. A *Háromszék* ugyanerről a témáról ezt írja: „A Fidesz a következő hetekben dolgozza ki, hogyan viszonyul a romániai magyar politikai szervezetekhez, melyeknek milyen feladatot, szerepet szán az általa elképzelt egységes magyar nemzetpolitika megvalósításában — ez derült ki az MPP vezetőinek Kövér Lászlóval, a magyar országgyűlés fideszes elnökével lezajlott találkozásánál.”

Székedi Ferenc

Következésképpen az elhangzott két mondat egybeesik: mindkettő arról szól, az elkövetkező hetekben a Fidesz dolgozza ki, hogy milyen szerepet szán a romániai magyar politikai szervezetek

Mélypont

Horváth István

István udvara

SZELLEMIKÉZÉS

Az udvarban tartózkodó idegenek többnyire érkeztek az országba, s szerepük nemcsak a fegyveres harcokban volt jelentős. Tevékenységük legalább olyan fontos volt egyházi és politikai téren is, tanácsaikkal segítették az uralkodót a kormányzásban. A és szervezések a fejlett nyugati forma érvényesülte a közigazgatásban.

Olyan központokat kellett létrehozni, amelyek biztosították a király hatalmát, ezeket pedig a várak jelentették. A várak ellátásáról a várbírtok és a szolgálónépek gondoskodtak. A földbírtok nagy része a vár környékén feküdt, de távolabbi területek is tartozhattak hozzá. A vár életét a várispán irányította: bíraskodott, adót szedtetett, harcba vezette a vár hadiépét. Ő állt a felett, akik az új hatalom támaszát jelentették. Közülük kerültek ki a várszervezet tisztségviselői, ők adták az ország hadseregének nagyobbik részét. A közrendű jogilag megőrizte szabadságát, de örökre a vár szolgálatához volt láncolva. Elsősorban földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoztak, s csupán egy bizonyos részük katonáskodott. Pénz- és terményadót fizettek. A jövedelmeken az uralkodó és az (2/3 - 1/3 arányban) osztozott.

A királyi udvar gyakran útra kelt: a népes kíséret ilyenkor a várakban, illetve azok falvaiban szállt meg - a várnép köteles volt eltartani őket. Ha ezt nem tették, helyette szállásadót (descensus) követelhettek tőlük.

Farkas Andrea: Az Államszervezés kora, az Emese álma című kötetben

Cigája Bari Bég, ablakkerettel

Cigánybűnözés épp úgy van, mint magyar népviselet, német sör, angol köd, amerikai Colt, mongoloid idióta vagy zsidó tojás/cseresznye/kereskedő. Lazán odaragasztott jelzők, amelyek a főnevet (tulajdonképpen cselekvést, attitűdöt, életformát, tárgyat) kísérik. Másutt is van, másnak is van, de mi itt Kelet-Európában ezekhez csatoljuk megszokásból, tapasztalatból, előítéletből, kényelmes nyelvi automatizmusból.

A barátom mesélt egy esetet, nem tipikus, teszem hozzá, csak hogy ne húzzam magamra az emberjogi aktivisták, lila és kékharisnyás humanisták, lágy szívű ballebencsek haragját.

Összekuporgatott pénzét ebben a világválságos időben termopán ablakra költötte volna. Elment, megrendelte, kapott kedvezményt, és kiszálltak a szakképzett szakemberek, akik a kereteket, s kitétték a lépcsőházba. A felrendelt idős hölgy – mondjuk anyós, édesanya, nagynéni, nagy – már hordaná le a kuka mellé, ahonnan rendszerint percekben belül lába kél minden értékebb anyagnak, amikor, im, jó vele szembe, égi ösvényen lépdel lefelé, nem egy fodor fehér bárány, hanem egy fodor fekete indián, aki azt mondja az ő csorba szájával és alkoholos leheletével: hagyja, naccsága, mert elviszem én. Rokon néni elég erőben érzi magát, hogy rackajuh komának ne adja oda, de amaz erősködik, sőt kissé erőszakoskodik, hogy neki kell, s kikapja a néni kezéből, lehordja szemtelen pillantás alatt, majd visszajő és tartja kéregetésben edzett kezét, hogy fizessék meg munkáját. A néni elképed, és fejét rázza. Barátunk, Cigája Bari bég az ágon se rest, térül-fordul, sebbel-lobbal, búvel-bájjal és két közönségi rendőrral állít be, akik felelősségre vonják az aszszonyt, minősíthetetlen hangon engedélyeket követelnek, bírságot fenyegetőznek az illegális személtelrakásért. A lakástulaj neve, munkahelye, nácionáléja után érdeklődnek, megbátorodnak, midőn kiderül, hogy nem is római. A nagymama nem fizet, nem hagyja magát.

S miközben folyik a nagy rendcsinálás, a példa statválása, egy másik dolgozó, gyűjtögető, nomád romboló felkapja az új ablakokat, és továbbáll a zsákmánnyal. Mi ebből a tanulság? kérdezte a barátom. Nem tudom. Talán az, hogy a hivatalos közeg annak adjon hitelt, aki adót nem fizet, akinek nincs állandó lak- s munkahelye, aki nem rendelkezik személyazonossági kártyával, akit egy helyen ismernek és azonnal erkölcsi garancialevelet állítanak ki nevére: a csapszékben.

Vagy a fegyházban, teszem hozzá csöndesen, csak meg ne hallják a kormány habilitált intézményei, mert még körmöst kapok.

Sebestyén Mihály

nek az egységes magyar nemzetpolitika megvalósításában.

Lám csak, hosszú esztendőket óta milyen súlyos tévedésben és fogalomzavarban élünk. Mi ugyanis mindaddig úgy gondoltuk, hogy a romániai magyar politikai szervezetek irányvonalaikat a konkrét, helyi valóság ismeretében összeállított, saját programjuk szabja meg, ez tartalmazza mindazoknak a céloknak a rendszerét és az elérésükhöz szükséges eszköztárat, amelyeket az illető szervezetek tagsága tudomásul vett, amelyekkel egyetértett, amelyekhez csatlakozott.

Most pedig kiderül, hogy a jövőben egy budapesti pártközpontból kiosztják, leosztják vagy megosztják az erdélyi politikai szervezetek számára a feladatokat. Például így: Románia Magyar Demokrata Szövetsége, te úgyis ott vagy a parlamentben és a kormányban, maradj is ott, de ez legyen elég. Tartsd szépen a kapcsolatot a románokkal, ha pedig kijelentünk valami merészet és nagyot, amiért ők kézzel-lábbal tiltakoznak, akkor majd akár Bukarestben, akár Brüsszelben csiszolgasd, finomítgasd

és magyarul el, hogy azt nem így értettük, hanem éppen az ellenkezőjére gondoltunk. Magyar Polgári Párt, mutasd magad jobban, jöjjél-menjél, mozogjál, vállalj nagyobb szerepet a helyhatóságokban, mert amint az eddigi példák mutatják, ott

tudsz a leghatásosabban tevékenykedni bizonyos fidesz-közelbi cégek székelési helyénél.

Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, ruházd fel magad tudsz a leggyorsabban jögi személyiséggel, hanem minél szerteágazóbb gazdasági-pénzügyi jogkörökkel, mert csak így van esélyed arra, hogy egyre nagyobb részt, sőt akár kizárólagosságot vállalhass a politikával mindig is összefonódó támogatási pénzek elosztásában.

Székely Nemzeti Tanács, veled pedig olykor elbeszélgetünk és erről mindig nyilatkozatsz, ha pedig el is olvasod, amit közleményként megfogalmaztál, akkor újból és újból meggyőzheted magad, hogy saját magad által kinevezett közkepviseletként ott paskolod a vizet a politikai élet fő áramlataiban.

És persze figyelmeztetünk arra is: csak bizonyos határokig szidhatjátok egymást. Mi majd megmondjuk, hogy mikor, kivel kell szót érteni, mikor, kit kell lecserélni, kinek kivel kell kezdet fognia, és egyáltalán, adott helyzetekben az egyes, kettes, vagy a tízhármas számú forgatókönyvet kell használni. Nyilvánvalóan szólunk arról is, hogy mikor kell beszélni a választás szabadságáról, választási koalícióról, a nélkülözhetetlen egységről és összefogásról, mikor kell elmenni vagy mikor kell távol maradni a szavazásoktól, hogyan kell bánni a románokkal, a romákkal, sőt az élet minden ágas-bogas kérdésében eligazítunk, mert nagy-nagy politikai tapasztalatunknál fogva mindent jobban, sokkal jobban tudunk. Mindezt természetesen az autonómiáért tesszük. Az önrendelkezésért. Hogy azt cselekedhessétek, amit éppen akartok. Szabadon, függetlenül, senki által nem irányítva, mindig csak arra hallgatva-figyelve, ami saját, erdélyi társadalmatokról kisugárzik. Be kell végre látnotok: az általunk támogatott elvárások lehető legpontosabb megfogalmazása és a feladatok leosztása – ez az igazi segítség egy önállóságra törekvő közösségnek. Eljettek velem!

Mindezt természetesen az autonómiáért tesszük. Hogy azt cselekedhessétek, amit éppen akartok.

Röviden

Csökkent az adósság

Közel másfél milliárd lejjel enyhén visszaesett Románia államadóssága június folyamán a májusi szinthez képest, mely annak köszönhető, hogy a Pénzügyminisztérium kevesebb kölcsönt vett fel bankoktól államkötvények formájában – írta a *Mediafax*. Az ország hazai bruttó össztermékének így már csupán 34,66 százalékát teszik ki a tartozások. Ennek ellenére a román lapok arról cikkeznek, hogy a kormány óránként 2 milliárd euróval adósodik el.

Kikerüli Iránt a Nabucco

A Nabucco gázvezeték tápláló két új szárnyvonal létrehozását közölte a konzorcium, melyek a török-grúz, valamint a török-iraki határon helyezkednek majd el. Politikai körülmények miatt a tagok letettek ugyanakkor az iráni forrásról. A tervezett útvonal a beszerzési források széles skáláját kínálja, melybe azerbajdzsáni, türkménisztáni és iraki gáz érkezik majd.

Zöld út a minősítőknél

Az amerikai tőzsdéfelügyelet módosította a hitelminősítő tevékenységére vonatkozó szabályokat, amelynek alapján olyan cégek is kérszíthetnek minősítést, amelyek erre nem kaptak megbízást – írta a *Financial Times*ra hivatkozva a *vg.hu*. Bár a jelenlegi minősítők tiltakoznak, így nőne a tranzakciók átláthatósága.

Új jegybankelnök?

Simor András jelenlegi magyar jegybanki kormányzó posztját Auth Henrik veheti át, aki korábban alelnöke volt a magyar nemzeti pénzügyintézetnek – adta hírül a *Népszava*. A napilap úgy véli, hogy csak átmeneti a fegyverszünet a kormány és a jegybank jelenlegi vezetése között, ezért a kabinet jelenleg azon gondolkodik, hogyan oldhatná meg az elnökséret.

Kölcsönből tollászkodnak

Infrastruktúra-fejlesztésekre igényelnek banki hitelt a hazai önkormányzatok

Totka László

Országos összesítésben 2009-ben és 2010 első hónapjaiban összesen nyolcvan esetben vettek fel banki hitelt a városi és megyei önkormányzatok, melyek értéke eléri a 360 millió eurót. A Romániában jelen levő pénzügyi intézetek egy újabb kedvelt célcsoportjává váltak így a különböző helyhatósági hivatalok – miután a lakosság takarékosági okokból visszavett hitelezési lendületéből és ezzel egyidejűleg az államnak való kölcsönzési lehetőségek is visszaszorulóban vannak (lévén, hogy lassan tetőzött a belső piacról felvehető hitel megengedett aránya).

Hitelben nincs határ

A *Ziarul Financiar* az *e-licitatie.ro* közbeszerzési árveréseket nyilvántartó portál adataira hivatkozva közölte a legnagyobb adósságokkal rendelkezők listáját. Eszerint az euróhiteltek tekintetében két erdélyi megyeközpont, Brassó (14 millió) és Nagyvárad (5,7 millió) önkormányzata vezet a rangsort. Ezzel szemben a fővárosban és környékén jobban kedvelik a lejáratú kölcsönöket: a legnagyobb összegekre bukaresti kerületek polgármesteri hiva-

A por elszáll, az aszfalt megmarad – a városrehabilitációért mindenki hajlandó „szenvetni”

talai szerződtek a pénzügyintézetekkel 100 és 300 millió lej közötti nagyságrendben.

A cél szentesíti a hitelt

Érdeklődésünkre a nagyváradi polgármesteri hivatal sajtóosztálya megerősítette a hírt, miszerint idén februárban 5,7 millió eurós banki kölcsönt vett fel a Román Fejlesztési Banktól (BRD). Mint megtudtuk, az összeg egy folyamatos hitelszerződés része – tavaly ugyanis egy 15 millió eurós kölcsönért folyamodtak, melyet partnersé-

gi finanszírozással vettek fel a Regionális Operatív Programokra (POR). A POR program célja a regionális és helyi infrastruktúrák helyreállítása és modernizációja, beleértve a megyei utakat, utcákat, tehermentesítő körgyűrűket, ipari utakat. Mint ismeretes, az uniós forrásokból lehívható pénzalapok óriási segítséget jelentenek az önkormányzatoknak, ám egy sikeres projekt lebonyolításához a pályázónak előzőleg jelentős önrészt kell felmutatnia – mely sok kérvényezőnek idejekorán kedvét szegi.

Ennek köszönhetően kezdődhetett el az a nagyméretű infrastruktúra-fejlesztési projekt is, mely egész nyáron építőtevévé változtatta a Pece-parti Párizst. Nagy tempóban dühörögtek a munkagépek: számos utcát újítanak fel részlegesen, legtöbbjük azonban teljes egészében. Az általunk megkérdezett váradi polgárok viszont megértően álltak hozzá a porral-zajjal járó kellemetlenségekhez.

„A Regionális Operatív Program keretén belül Európai Unió finanszírozással több utca teljes mélységbeli

felújítását végzik a megyeszékhelyen, ami a víz, elektromos és egyéb hálózatok teljes cseréjét foglalja magába, valamint szegélykövek elhelyezését és aszfaltozást” – tudtuk meg Petri Csillától, a polgármesteri hivatal sajtóreferensétől. A rehabilitálás első szakaszának szeptember 15-ével kellene befejeződnie – ennek költségei mintegy ötmillió lejt emésztenek fel, míg a jövő nyárig tartó teljes program összértéke eléri a 28 millió lejt.

Rövid házasság?

Bár a bankok és önkormányzatok üzleti kapcsolata bizonyos szempontból mindkét rész számára üdvös, a szakemberek szerint ez nem lehet egy hosszútávú „frigy”. Egyrészt azért nem, mert előbb-utóbb felbukkanhatnak problémák a kölcsön visszafizetésével (mely a pénzügyintézetekre nézve vészes), másrészt a helyi szervek is erősen a Pénzügyminisztérium ellenőrzése alatt állnak, mely nem fogja hosszú ideig tétlenül nézni az egyre növekvő eladósodási hullámot – annál is inkább, hogy a hitelek euró esetében 12 lej esetében pedig 21 százalékos éves kamattal terhelik a köz kasszáját. ◀

Traktorral éltetett hagyomány

Antal Erika

Többnyire hazai gyártmányú traktorokkal versenyeztek a résztvevők, akik a nyolcadik csíkfalvi szántóbajnokságon „mezőre szálltak”. A polgármesteri hivatal és a Maros Megyei Mezőgazdasági Kamara közös rendezvényén tíz csapat mérte össze ügyességét, amelyek között szépszámban jelen voltak a tinédzserek is. A verseny egyik érdekessége különben éppen az

volt, hogy a tizenévesek is felültek a traktorra megmutatni, mire képesek – annak ellenére, hogy sokuk alig érte el a pedálokat.

A rendezvény célja az évtizedekkel korábban néhai Tamás Lajos agrármérnök által kezdeményezett hagyományt feleleveníteni és továbbéltetni. Itt lehetőség nyílik arra, hogy az idősebbek átadják tapasztalataikat az ifjabb generációnak. „A fiatalok részvétele nagyon fontos a hasonló jellegű ren-

dezvényeken, hiszen ők azok, akik átveszik tőlünk a mezőgazdaságot, meg kell kedveltetni velük ezt az életformát” – osztotta meg gondolatait lapunkkal az egyik résztvevő. A jól előkészített talaj, a jól végzett szántás, mélyszántás, boronálás, talajgyengítés, harminc százalékkal növeli az adott terület termékenységét.

Idősebb Pásztor István és 19 éves fia, ifjabb Pásztor István évek óta részt vesz a versenyen, a családnak

ugyanis a mezőgazdaság a fő jövedelemforrása. A szarvasmarhafarmjuk működtetéséhez szükséges takarmányt is ők termelik meg. A fiú elmondta, marosvásárhelyi munkahelyét otthagya hazaköltözött és inkább a családi gazdaság földjein dolgozik, ugyanis jövőt lát a mezőgazdaságban. „A vadkárokat kellene valahogy kiküszöbölni, hiszen a medve, a vaddisznó, az őzek bejárnak a földekre és tönkreteszik a termést,

nehéz ellenük védekezni” – mondta a családfő, hozzátéve azt is, hogy bár véleménye szerint a mezőgazdaság kezd jövedelmezővé válni, még mindig nevetésgesen keveset kapnak a felvásárlóktól a tejért. „Míg egy sör ára 2–3 lej között mozog, egy liter tejért 60–70 banit kapunk. Ezért pedig hajnalban kell kelnünk és napestig az állatok között, vagy a mezőn dolgozunk” – panaszkolt Pásztor István. ◀

HIRDETÉS

www.yoshikon.ro

A nyár lejárt.
Mostmár ide is CONcentrálhatsz!
Szeptember 4, Nagyvárad

Jegyek elővételben kaphatóak a nagyváradi Ifjúsági központban 10-16 óra között minden hétköznap!

CFR: kevesebb elbocsátás

ÜMSZ

A közlekedési minisztérium leg több 8300 alkalmazott elbocsátását javasolja a román államvasutaktól (CFR), derült ki a szaktárca és az érdekvédelmi szervezetek közötti tegnapi tárgyalásokon. Az állam tulajdonában lévő, tetemes veszteségeket felhalmozó és alacsony hatékonysággal működő vállalatnál tervezett elbocsátásokról már augusztus első felében megjelentek hírek – akkor a szakszervezetek közölték, hogy a minisztérium 12 800 alkalmazottól válna meg. A hivatalos tárgyalások elkezdésekor azonban kiderült, hogy vala-

mivel kisebb leépítést javasol a szaktárca, amely legkevesebb 7100, leg több 8300 személyt küldene el a vállalatból. A pontos létszám attól függ, hogy az alkalmazottak milyen mértékben hajlandók lemondani különböző jogaikról, így például az ebédjegyekről, ünnepi és szabadság alakalmából járó prémiumokról.

Ha sikerül ezeknek folyósítását befagyasztani 2011-ben, akkor kevesebb alkalmazottat kell elbocsátani. A minisztérium számításai szerint ezzel az intézkedéssel 788 millió lejt (186 millió euró) tudna megtakarítani. A leépítés a legnagyobb mértékben a CFR teherszáll-

ító részlegét érinti, onnan 3400–4600 személytől válna meg, a személyszállító részlegről pedig több mint kétezer embert bocsátanak el.

A vasúti infrastruktúrát kezelő részlegnél 1630-an veszítik el állásukat. A CFR személyszállító részlegének 15 ezer alkalmazottját már múlt héttől kezdődően év végéig tartó két hónapos kényszer-szabadságra küldik, s ebben az időszakban bérüknek is csupán 75 százalékát kapják meg. A cég bevételei tavaly 50 százalékkal csökkentek az előző évhöz képest, a gazdasági válság következtében ugyanis megcsappantak a teherszállító részleg megrendelése. ◀

Pótvizsgák pótreményekkel

Baloga-Tamás Erika,
Kovács Zsolt, Sipos M. Zoltán

▶ Országsszerte hatvanhat-ezer diák kezdte meg tegnap a pótrendszert, sokan az idei nyári vizsgaidőszakban „vérezték el”, körülbelül négyezer jelentkező azonban az elmúlt években próbálkozott először – sikertelenül. Az őszi vizsgákat a pedagógusok könnyebbnek tartják, szerintük most azok is nagyobb eséllyel indulnak, akik eddig nem vették az akadályokat.

Hargita megyében közel ezer diák reménykedik a sikeres őszen: Csíkszeredában, Maroshévízen és Székelyudvarhelyen működtetnek számukra vizsgaközpontot. Tegnap a magyar és román nyelvi kompetenciát mérték fel a vizsgáztatók: érdemjegyet most sem kaptak a maturandusok, csak minősítést. Hodgyai László tanfelügyelő igazolta az előrelézelést, tényleg „barátságos” volt a mostani megmértetés: második nekifutásra mindenki sikeresen vizsgázott. Az igazi vizsgaláz jövő héten kezdődik Hargita megyében: augusztus harmincadikán több százan vesznek részt a román írásbelin.

Megtanultak vizsgázni

Farkas Csaba Kovászna megyei főtanfelügyelő-he-

lyettes szintén arról számolt be, hogy a jövő heti román írásbeli lesz a vízválasztó a térségben: félezer maturandus fut neki az ismételt megmértetésnek. Az újabb lehetőségre mindenképpen szükség volt Háromszéken, az idei esztendő volt ugyanis az érettségizők „fekete éve”, a sepsiszentgyörgyi Puskás Tivadar és Gámán János iskola központokban például senkinek sem sikerült első nekifutásra teljesíteni a záróvizsga követelményeit.

„Ne értsen félre, nem azért mondom, hogy őszi könnyebb érettségizni, mert ilyenkor kevésbé tartanánk be az előírásokat” – magyarázta lapunknak Cozma Maria Kolozs megyei pedagógus, aki szerint a másodszorra már nem csak komolyabban készülnek a diákok, de a vizsgarutinjuk is nagyobb. „Sokszor tapasztaljuk, hogy az érettségizők nagyobb jegyet szereznek az év közben gyengébben teljesítő, de magabiztosabb diákok. Azok pedig, akik kevésbé határozottak, zavarba jönnek, az alapos tudásukat sem tudják bizonyítani” – mondta a román szakos tanár. Péter Tünde Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettes arról számolt be az ÚMSZ-nek, hogy 2500 maturandust várnak ismételt vizsgaközpontokban, egynegyedük

A végzősök abban bíznak, hogy a júliusnál könnyebb lesz az őszi, pótrendszert

Fotó: Mediafax

azonban nem az idén próbálkozott először.

A pénz hiányzik, nem a tudás

„Én három éve végeztem a középiskolát, de családomat sorozatos tragédia érte, amikor érettségiznem kellett volna. A következő évek arról szóltak, hogy egzisztenciát teremtsék, és lehetőséget biztosítsak magamnak a továbbtanulásra. Eddig külföldön dolgoztam, két hete

jöttem haza vizsgázni, remélem nem hiába” – foglalja össze korántsem egyedi élet-történetét S. P. A legfrissebb uniós felmérések szerint az a vidéken élők 75 százaléka nem fejezi középiskolai tanulmányait. Az európai országok közül Románia a harmadik azon a listán, amelyet az iskolaelhagyók alapján állítottak össze. Két éve kormányprogram indult azoknak a támogatására, akik anyagi okokból nem tudják befejezni középiskolai tanul-

mányaikat, de a kormányzati alap nem biztosított jelentős változást.

Vizsgalavina

Jogsabály biztosítja ugyanakkor, hogy a pótrendszert számára is lehetővé kell tenni a vizsgával azonos évben kezdődő egyetemi tan-évre a beiratkozást, idén azonban adminisztratív problémák nehezítik a jelentkezést. A második érettségi vizsgaidőszak végleges ered-

ményeit ugyanis szeptember 9-én függesztik ki, az egyetemi pótfelvételi azonban már szeptember elsején elkezdődhet. Daniel Funeriu közleményben kérte a hazai egyetemek vezetését, legyenek rugalmasak, és vegyék figyelembe a pótrendszertizők érdekeit is.

A kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemen a kiskapukban bíznak. „Nem valószínű, hogy komolyabb gondot okozna valamilyen pótrendszertizőnek az egyetemi beiratkozás, hisz az pár nappal kezdődik az érettségik befejezése után.” – fogalmazott bizonytalanul Miruna Basolin, a BBTE szóvivője. Valójában Erdély legnagyobb egyetemi központjában a pótrendszertiző végleges eredményeinek kihirdetése előtt két nappal, szeptember 7-én kezdődnek a beiratkozások, de 16-ig tart a jelentkezés, így kis szerencsével a most érettségizők is találhatnak még helyet maguknak. Izgalomra csak a bölcsészkaron van ok: itt ugyanis már szeptember elsején lehet jelentkezni, és az utolsó beiratkozási nap szeptember 5-e. Miruna Basolin lapunk többszöri megkeresésére is csak annyit tudott mondani: „Bízunk benne, hogy mindenki megtalálja a neki megfelelő helyet”. ◀

Őrizetbe vették az ápolónőt

Munkatársunktól

▶ Bünvádi eljárás indul Florentina Cârstea ellen – jelentette be tegnap Marius Iacob főügyész, aki a giulesti-i szüléset ügyében indult eljárást vezet. A szakápoló, akit tegnap előzetes letartóztatásba helyeztek, a nyomozás eddigi adatai szerint 12 percig volt távol a koraszülött intenzív osztály betegeitől, ez alatt az idő alatt a többi kórteremben látta el a csecsemőket. A vétkes ellen halált okozó súlyos testi sértés vádjával indul eljárás. Cârstea felelősségét az is alátámasztja, hogy munkaköri leírásában az intenzív osztály folyamatos fel-

ügyelete szerepelt, és ezt a kötelezettségét akkor sem szeghette meg, ha időközben más kórházi teendőket látott el. A főügyész nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a továbbiakban a szakszemélyzet több tagját is vád alá helyezik – erről azonban a nyomozás következő szakaszában döntenek. Marius Iacob ismertette a Munkaügyi Hivatal vizsgálatának eredményét: eszerint a tüzet a kórteremben szakszerűtlenül felszerelt elektromos csatlakozók okozták, a lángok hamar elterjedtek a sűrített oxigént tartalmazó berendezések között. A jelentés szerint az intenzív osztály tíz százaléka teljesen kiégett.

Tegnap közleményben foglalt állást az Egészségügyi Szolidaritás Szakszervezeti Tömörülés is. A dokumentum szerint a giulesti-i tragédiáért egyenlő mértékben felelős a helyszínen szolgálatot teljesítő személyzet és a kórház vezetése de ugyanakkor a politikai elit is. Az életben maradt hat csecsemő állapotáról a bukaresti Grigore Alexandrescu Kórházban annyit közölték: öt újszülött állapota kielégítő, táplálástuk anyatejjel, orrszondán keresztül megkezdődött. A hatodik csecsemő azonban még mindig válságos állapotban van, őt intravénásan táplálják. ◀

Közösségi rendőrök tüntettek

ÚMSZ

▶ Száz, a közösségi rendőrség kötelékéhez tartozó rendőr tüntetett tegnap Galacon a tervezett elbocsátások miatt. Az Alfa Kartell helyi képviselői az ellen tiltakoztak, hogy a szolgálatot teljesítő 720 rendőr közül hamarosan 420 elveszíti a munkahelyét. A helyi közösségi rendőrség igazgatója, Cristian Gâsca a közalkalmazotti státuszban lévő foglalkoztatottak számára felajánlotta, hogy az érintettek versenyzizgázhatnak a meglévő állások biztosítása

érdekében, ám ez az intézményen belüli „versenyztetés” Alfa Cartel szerint méltatlan, és egyáltalán nem jogszerű eljárás. A megbízásos szerződéssel foglalkoztatottak számára ez a lehetőség sem adott, ők már megkapták a felmondásukat. A tüntetők arra figyelmeztettek: ha az állomány több mint felét elbocsátják, védelem nélkül marad a térségben több közintézmény is, így például hatvan iskola, és nem biztosítják majd a közterületek felügyeletét sem. Az Országos Rendőr Szakszervezet augusztus

elején bejelentette: amennyiben megkezdődik az állományon belül az elbocsátás-sorozat, szeptemberben általános sztrájkot tartanak – a galaci demonstráció ennek a kezdeményezésnek a „nyitánya”. A megszorítások miatt országsszerte 7000-8000 rendőr veszítheti el az állását a következő hónapokban. Az intézkedések ellen internetes petíciót is indítottak az érintettek, akik úgy vélik, ha a kormány beváltja a költségmegtakarítást célzó ígéreteit, összeomlik a hazai biztonság. ◀

HIRDETÉS

ECOROM
AMBALAJE

BEMUTATJA:

A nagy szelektív hulladékgyűjtés

FÉLSZIGET
PENINSULA

AUGUSZTUS 26-29 MAROSVÁSÁRHELY

DÍSZMEGHÍVOTTAK: TÖBB EZER KÖRNYEZETTUDATOS FIATAL AZ ORSZÁG MINDENSARKÁBÓL.
A MULATSÁGHOZ A TALPALÁVALÓT HÚZZÁK: EUROPE; KORN; GORILLAZ SOUND SYSTEM; PHOENIX;
OMEGA; THE RASMUS; SKA-P; NOISIA; ZDOB ȘI ZDUB; ȘUIE PAPAURDE

A JEGYEK IDE KERÜLNEK

AZ ÜVEG IDE

A HEAVY METAL
ÉS A SÖRÖSPOHARAK IDE

▶ Röviden

Kós Károly-émlékboríték volt a túrázók jutalma

Átvették a Kolozsvári Magyar Napok keretében szervezett Kós Károly emlék- és teljesítménytúra résztvevői azt a száz darab, Kós Károly építész és író személyiségét megőrkítő emlékborítékot, amelyet a napokban adott ki a Román Posta. A Kós Károly-émlékboríték elkészítését a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) kezdeményezte, Moldován József távközlési államtitkár közbenjárásával. Az első 2000 darab emlékborítékból Moldován József 200 darabot ajánlott fel a Kós Károly emlék- és teljesítménytúrát szervező Szentimrei Alapítványnak, amiből 100 darabot az augusztus 21-én, a kolozsvári Kakasos templomtól Sztánára induló túra résztvevői között osztottak szét.

Új multikulturális folyóirat Szatmáron

Poesis international címen új többnyelvű kulturális folyóirat jelent meg Szatmárnémetiben, a már két évtizede működő a Poesis költészeti műhely mellett, de külön szerkesztéssel. Dumitru Păcuraru lapigazgató szerint a negyedévenként jelentkező kiadvány a kultúrák találkozásának lesz a fóruma. Az első szám máris bizonyítja ezt, mert a román mellett magyar és angol fordításokat olvashatunk benne.

Akik tudnak „baselni”

Elkezdődött Vásárhelyen a Nemzetközi Klasszikusgitár-fesztivál

Csáki András budapesti gitárművész koncertjével indult a marosvásárhelyi fesztivál

A szerző felvétele

Telt házas koncerttel indult az 5. Nemzetközi Klasszikusgitár-fesztivál Marosvásárhelyen. A rendezvény mesterkurzusaira egyetemisták, tanárok, középiskolások is jelentkeztek.

Antal Erika

▶ Megtelt a marosvásárhelyi Kultúrpalota nagyterme vasárnap este a Harmonia Cordis által ötödik alkalommal megszervezett gitár-fesztivál nyitórendezvényén, ahová Ausztriából, Chiléből, Magyarországról, Franciaországból, Németországból és

Spanyolországból érkeztek résztvevők. A színvonalat olyan nemzetközi elismerésnek örvendő művészek emelik, mint Csáki András Magyarországról, Pusztai Antal Ausztriából, a spanyol Rafael Aguirre Miñarro, a németországi Katrin Klingeberg, vagy a chilei Sebastian Montes. Ahogy Beke István

dapesti születésű Csáki András az ÚMSZ-nek elmondta, harmadik alkalommal lépett színpadra Marosvásárhelyen, ahol tíz évvel ezelőtt volt alkalma először játszani. „Szívesen jövök ide, szép a város, befogadó a közönség, látszik, hogy zenekedvelő és -értő emberek laknak itt” – mondta a gitárművész.

A fesztivál ideje alatt délelőtt és délutánonként mesterkurzusokat tartanak, ahová a középiskolás tanulóktól az egyetemistákon át az egyetemi tanárokig sokan beiratkoztak és valamennyiükkel egyénileg foglalkoznak a meghívottak, meghallgatják őket, tanítják, rávezetik egy-egy olyan mesterfogásra, amelyet saját tapasztalatuk során alakítottak ki, vagy ők is tanultak. Csáki Andrásnak például 12 tanítványa lesz ez egy hét alatt, akik számára harmincperces foglalkozásokat tart naponta. A kurzusok minden nap 9 és 15 órákor kezdődnek a Kultúrpalotában, esténként pedig hét órától ingyenes koncertekre várják a nagyközönséget a nagyterembe, ahol valamennyi meghívott előadóművész fellép, bemutatkozik, majd augusztus 27-én a filharmóniával közös szimfonikus hangversennyel zárul a rendezvény-sorozat. ◀

„Üzenet a múltból”

Totka László

▶ Megtalálták a Nagyvárad-i Allami Színház alapítókövét, pontosabban az alapítók palackba zárt üzenetét a nézőtérhez vezető középső lépcső legfelső fokán. Az alapkőre a színház hosszan elhúzó belterületi felújítása és restaurációja során találtak rá egy hermetikusan zárt fémdobozban, amelyet Bíró Rozália a város alpolgármestere vett ki üregéből és mutatott meg a színház előterében összegyűlt sajtósoknak. Az alapítók gondolatait és a múlt „leheletét” tartalmazó „fekete dobozt” vélhetőleg 1899-ben vagy 1900-ban a színház építésének utolsó fázisában helyezték el, tudtuk meg a sajtóértekezleten. A dobozt ma nyitják ki, szigorúan ellenőrzött pára és fényviszonyok között. A sajtótájékoztatón a színház belső felújításának befejezéséről is szó esett: a munkálatok várhatóan jövő év februárjában fejeződnek be, amit márciusban követ a hivatalos megnyitó. Ekkor vehetik újra birtokukba a színházrajongók a bécsi Fellner-Helmer cég tervei alapján készült és Rimánóczy Kálmán nagyvárad-i építész által kivitelezett épületet, mondta el Bíró Rozália. A harmadik fázis munkálataira kiírt pályázatot nyert cég elleni óvás és annak elutasítása mintegy két és fél hónapot késleltette a munkálatokat. ◀

Adriana, a fény játszótársa

Interjú Péterova Adriana Bécsben élő, felvidéki képzőművésszel

Rajzol, fest, illetve fotógrammokat készít a Bécsben élő, felvidéki Péterova Adriana. A művésznővel a Nagyenyeden szervezett Inter-Art Alkotótáborban beszélgettünk.

Tamás András

▶ A nagyenyedi Inter-Art Alkotótábor jó lehetőség a bemutatkozásra. Mit tartott fontosnak megosztani a többiekkel?

– Rimaszombaton születtem, ami valamikor Magyarországhoz tartozott, a vezetéknevemben szereplő „ova” végződést pedig minden szlovákiai nő automatikusan megkapja. Besztercebányán végeztem párhuzamosan német és képzőművészet szakon négy évvel ezelőtt, majd egyetem után kimentem Bécsbe, hiszen közel van, és egy gyönyörű kultúrváros, ahol rengeteg lehetőség van. Közben egy évig dolgoztam egy pozsonyi kulturális központban kiállítórendezőként. A mai napig németet, magyart, festészetet, grafikát tanítok. Közben kávéházakban, színházakban, kultúrközpontokban, éttermekben állítottam ki. Bécsben megalakítottam a Vienna-Art-Ist

csoportot, amelynek volt már ázsiai, afrikai, ausztrál tagja is. Legutóbb a bécsi víztoronyban volt kiállításunk, ami egy gyönyörű hely és bár még kevesen ismernek, sokan jelentkeznek, hogy csatlakozni akarnak a csoportunkhoz, szeretnének velünk kiállítani.

▶ Mit tart fontosnak a művészetben?

– A gyakorlást, az útkeresést, az új technikákat, az új dolgok kipróbálását. Minden művész találja meg a saját útját, nem érdemes mások útján menni. Az egyetemeken és akadémiákon a tanárok néha rákényszerítik a diákokra, hogy az ők útjaikat járják.

▶ Mik a tervei?

– Élünk a mánan, gondolva a holnapra, de nem szeretek előre tervezni. Másfél éve belefogtam a német nyelv specializálásába, amivel bárhova, bármilyen iskolába elmehetek tanítani.

▶ Egy tábor szervezéséről is szó volt.

– Igen, hamarosan tárgyalunk Balog Istvánnal (a nagyenyedi Inter-Art Alapítvány elnöke – szerk. megj.), ugyanis szeretnék egy hasonló tábort szervezni a szülővárosomban, és az alapítvány felajánlotta a segítségét. Ez két év múlva esedékes, nem szeretek csak úgy beleugrani, és az egészet stressz alatt végigcsinálni. A felvidéken van egy-két, nagyon elismert szobrásztábor, itt az enyedi táborban is van olyan aki már járt ott és nagyon szívesen jönnek, mert rangos helyeken állítanak ki, és el is tudják adni a munkákat.

Városnap-zárás Vivaldival

A filharmónia koncertjével érték véget a Kolozsvári Magyar Napok**A rendezvénysorozatot záró koncert nagyszámú érdeklődőt csalogatott ki a kolozsvári Főterre****Sipos M. Zoltán**

▶ Vivaldi *Négy évszak* című műve csendült fel a kolozsvári Filharmónia előadásában az első Kolozsvári Magyar Napok zárókoncertjén. „Újabb eseménnyel gazdagodhatott a kincses város történelme. Ezelőtt 23 évvel egy lelkes csapat megálmodta a Szent István-napi néptáncfalózkodót, ami azóta valóságos találkozóhelyévé vált a Kárpát-medencei néptánc csoportoknak. Idén egy újabb

lelkes csapat megálmodta és megvalósította a Kolozsvári Magyar Napokat, ami minden várakozást felülmúlva sikerült” – fogalmazott László Attila a városnapok zárókoncertjén. Kolozsvár alpolgármestere reméli, hogy a rendezvény a jövőben is méltó találkozóhelye lesz a városból elszármazott magyaroknak.

A programsorozat sikeresét bizonyítja az is, hogy a zárókoncert rengeteg embert csalogatott ki a Főterre. „Nagyon jól sikerült a

programsorozat első kiadása. Nagyon jól éreztem magam és szerintem mindenki, aki Kolozsvárra utazott ezért a pár napért. Olyan ismerősökkel futottunk össze, akikkel régen nem” – nyilatkozta lapunknak egy, az utolsó percig kitartó kolozsvári. A zárókoncert résztvevője ugyanakkor úgy látja, hogy érdemesebb lenne jobban összehangolni a programokat és talán térben is jobb lenne a különböző eseményeket közelebb hozni egymáshoz. ◀

Rajtnál az őszi sorozatok

ÚMSZ

Még véget sem ért a nyár, a Romániában is fogható magyarországi kereskedelmi csatornák máris az őszi sorozatdömpinget tervezik, melynek nem titkolt célja minél több tévénezőt sorozat- és ezáltal csatornafüggővé tenni.

Az RTL Klub augusztus 28-án a tavalyi amerikai tévés évad kiugróan nagy sikert hozó gimis musicalsorozata a *Gleen* dupla-résszával vezeti fel az *X-Faktor* című tehetségkutató műsort.

Hétfőtől a csatorna éterbe küldi a *Dr. Cson* című sorozat harmadik évadját, majd hétvégétől a várva várt *Smith* című krimisorozatot is megkapjuk. Utóbbiban olyan neves (sorozat)színészek tűnnek fel, mint például, Shohreh Aghdashloo, Simon Baker, Chris Bauer, Ray Liotta, Virginia Madsen, Johnny Lee Miller és Amy Smart. Szeptember 4-én és 5-én szintén sorozatdebütte számíthatunk, a *Merlin kalandjai* és a 24-et helyettesítő *Human Target* (Tökéletes célpont) kerül képernyőkre.

Az amerikai tévés évad nagy sikert hozó gimis musicalsorozata, a Geel indítja az őszi sorozatszezont az RTL Klubon

A TV2 hétfőn indítja az *Édes négyes* című celebes, szerelmes, főzős realityt, melyben hírességek keresik civil párjukat, akikkel négy napon át találkozgatnak, majd az ötödik nap az egyik kiválasztottat romantikus randevúra hívják. A nap két további sorozatot is tartogat:

műsorra kerül az amerikai tengerészeti nyomozószolgálat speciális ügynökökből álló csapatjáról szóló *NCIS 9*, illetve a *Gyilkos számok* hatodik évada. Szeptember 1-jétől már kifejezetten a nőket is várják a képernyőkre, visszatérnek a *Született feleségek*, negyedikétől pedig

a *Dr. House*-rajongók ülhetnek fotelbe, ugyanis a TV2 megvette az *USA Network* tavalyi nyarának egyik legsikeresebb sorozatát, a *Dr. Hank Lawson* (*Mark Feuerstein*) luxusdoki kalandjairól szóló *Royal Pains*-t. Az őszi műsorrácsba a tévénezők nagy bánatára nem került bele Patrick Swayze utolsó filmes-téves munkája, a *The Beast* és a *Hősök* sem.

A *Viasat3* a *CSI Miami* nyolcadik, illetve a *Dexter* negyedik évadával próbál nézettséget szerezni, a *HBO* Martin Scorsese az 1920-as évek Atlantic City-jébe kalauzoló *Boardwalk Empire* című sorozattal próbál újítani, de leadja a *Tudorok* befejező évadát is.

Emmy-jóslat technikai díjakból

A *The Pacific* hét díjat, a *Modern család* és a *Glee* két trófeát szerzett az Emmy technikai díjainak hétvégi gáláján. A brit sztárszakács, Jamie Oliver *Food Revolution*-al nyerte el a legjobb valóságshow-nak járó „kreatív Emmyt”. A *Mad Men* – *Reklámőrültek* két technikai elismerést szerzett: a drámai szereposztáson kívül a szereplői hajstílusát díjazták. Az Emmy technikai díjainak átadá-

sa után rendszerint világosabban kirajzolódik, mire lehet majd számítani a főműsoridős Emmy-díjadatón, amely vasárnap lesz. „Ha a tévérajongókat kérdezzük, szerintük a *Glee* kerül ki győztesként, ha a hollywoodi bennfenteseket, a *Modern család*ot fogják mondani, ha pedig az Emmy-szakértőket, ők a *stúdiót* valószínűsítik” – mondta Tom O’Neil, a *The Envelope.com* szakírója.

Médiagnózis

Profilomat egy országért

A nemrég lecsengett parlamenti és államelnöki választások új, Romániában szokatlan kampányokat eredményeztek, ugyanis nemcsak a tévéképernyőkön és újságok hasábjain csaptak össze a nemzetet vezetésére (ön)jelölt politikuskok, hanem a kibertérben is intenzív csata dúlt. A statisztikák szerint helyenként döntő fölényre is szert tehettek azok, akik jól épít(t)ették fel, és jól adminisztrált(t)ák a egy-egy elismert közösségi oldalon (például Facebook, Myspace, Twitter) fenntartott profiljukat. Remus Cernea 18 867, Crin Antonescu 10 734, Mircea Geoană pedig közel ötezer barátal és 3400 követővel büszkélkedhet, mögötte,

nem sokkal lemaradva csörtet Románia turisztikáját (eddig sikertelenül...) fellendíteni igyekvő Udrea miniszterasszony, a híres-hírhedt polgármesterek között ott leljük Radu Mazăre-t is, aki pár hónapja keltett közfelháborodást azért, hogy második világháborús német tisztí egyenruhában vonult fel egy divatbemutatón. Természetesen nem hiányozhat a netről országunk hajóskapitánya sem – ám a róla készült profilok egyikes sem hivatalos. A vezetők, a kommunista éra elszigeteltsége után lám újra közöttünk, halandók között járnak és tevékenykednek. Viszont ha kitekintünk országunk sérthetetlen határain túlra, akkor láthatjuk, hogy külföldi poli-

tikusok is üzik ugyanezt a sportot, ám ők jóval profibban, kevesebb botladozással, imázs-bakival, és, ami a legfontosabb: az egyenes, emberközelí kommunikáció gazdaságosabb hasznosításával. Obama amerikai elnöknek majdnem 13 millió „rajongója” van csak a Facebook-on, és a dalai lama majdnem 700 ezer twitteres követővel büszkélkedhet, ha ez a fogalom használatos lenne a buddhistáknál. Tanulásként megfogalmazhatjuk: hiába a jól kidolgozott netes arcukat, a (viszonylag) sok követő, ha politikusaik pozitív beavatkozásai a hipertérre korlátozódnak, érdemleges lecsapódás nélkül a közéletre. A szavazatvádaszt helyett okosabb

lenne legalább kevesebbet hibázní (kevés példa van arra, hogy pozitívba forduljon valamely politikuskunk mérlege), és nem a saját imázst, hanem az országot, az országot építeni. A vezető réteg félelmetes közönye, esetenként rosszulindulata olyan helyzetbe sorolta Romániát, hogy sokan a netre menekülnek, vigaszt keresni a virtuális világban. Egyelőre ott minden rendben van: terem a Farnville, fényszedik a Dark Space. Ám az eddigi példák alapján félő: a neten is nemsokára nagy baj lesz, hiszen megszállták azt is kedvenc politikusaik, ugyanúgy, ahogy jelen vannak valós életünkben is...

Péter Árpád

Száz szó

Ulmban a német tudósok gyémántbevonatú borotvapengét készítettek. Az ilyen pengék gyakorlatilag nem vesztik el az élükét, és annyit tartanak, hogy akár egy életen át lehet velük borotválkozni. Érdekes, hogy nem fegyvernél alkalmazták először ezt az újítást, hanem a civil szférában. Az olcsón előállított gyémánt megváltoztathatja a világunk. Az eddigi találmányok sorsából azonban arra következtethetek, hogy a változás csak rossz irányú lehet. Izgalomtól remegve várom, hogy a következő, gyémánttal bevont eszköz egy vasúti sín, egy fogaskerék jókora tengelycsapág, vagy pedig egy böhömmagy ágyúövedékl esz-e. És bajba kerülhetnek a vőlegényjelöltek is. Már látom a menyasszonyjelöltek arcán a fintort: „Mi az, csak gyémánt????”

(prier)

Röviden

Budapestten forgathat Angelina Jolie

Angelina Jolie (képőnkön) és Brad Pitt, hat gyerekekkel közösen Budapestten kutatnak lakhely után, a színész nő ugyanis itt készült rendezőként is debütálni egy '90-es évek elején, Jugoszláviában játszódó háborús filmmel – írja az *x17online*. Jolie az elmúlt hétvégét különböző helyszínek keresésével töltötte a magyar fővárosban. Ha

minden a tervek szerinte halad, a forgatásokat novemberben fogják elkezdni, Budapest mellett pedig Szerbia fővárosa, Belgrád is helyszínül fog szolgálni. A keménynek ígérkező film középpontjában egy szörnyű szexuális bűncselekmény áll, mely során egy szerb katona megerőszakol egy bosnyák asszonyt.

Apróhirdetés

Eladó Csíkszeredában 2. emeleti 3 szobás tömbházlakás és garázs. Telefon: 0740-399 332

Magyar tulajdonú kereskedelmi cég bukaresti központba kollégákat keres **irodavezetői munkára**. Magyar nyelv ismerete kötelező, előkészítő könyvelés ismerete előny, önálló munkavégzés, hosszútávú karrier lehetőség. Várjuk az önéletrajzokat, csak magyar nyelven **rotterom@rdslink.ro** e-mail címre.

Mozivászonra vetül a Google

MTI

Sergey Brin és Larry Page Google-alapítókról készült film kerülhet a mozikba, miután a Facebook-alapító Mark Zuckerbergről és a világ legnépszerűbb közösségi portáljáról már készült egy hollywoodi alkotás – írja a *deadline.com*. A keresőmotorjáról ismertté vált amerikai informatikai vállalat alapítóirol szóló alkotás alapjait a *Googled: The End of the World as We Know It* című tavaly ősszel megjelent könyv adja. Ken Auletta, a *The New Yorker* magazin rovatvezetőjének a *Google* történetét bemutató mű-

vében többek között Eric Schmidt, a vállalat elnök-vezérigazgatója fejtette ki, hogy előreláthatóan a *Google* lesz az első médium, amelynek értéke eléri a 100 milliárd dollárt (332 milliárd lej). Az informatikai vállalat hirdetésekéből származó bevételei tavaly érték el a 20 milliárd dollárt (66,4 milliárd lej), ez az összeg már a jelentősebb műsor-szolgáltatók összesített reklámbevételét is túlszárnyalja.

„A film kulcsjelenetét a vállalat jelmondata, azaz a Ne légy gonosz! figyelmeztetés adja, amely arra utal, hogy a jelentős szereplővé vált befolyásos cég

profittermelését képes-e fenntartani anélkül, hogy feladná etikai elveit, vagy megfeleledkezne a felhasználók érdekeiről” – magyarázta Michael London producer.

A Facebook születéséről készült *The Social Network* című produkciót októbertől vetítik az amerikai mozikban. Mark Zuckerberg és Dustin Moskovitz szerint az új film túlnyomó részben a valóságtól elrugaszkodva mutatja majd be az egyetemi oldalról fejlődött közösségi portált – Hollywood szexszel és drámával fűszerve meséli el a több mint félmilliárd felhasználóval rendelkező oldal harvardi születését.

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
tel:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.
Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr.1,
O.P. 33, C.P. 17
* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

Új üzlet Rész

Gazdasági melléklet

Szerkeszti: Szakács Zsuzsanna
2010. augusztus 24., kedd
Készült a Corvinus Zrt. támogatásával

Energiapiac 2

Hidegzuhany a melegvíz-csapból

Az egyéni hőközpontok telepítésének reneszánszát éli Marosvásárhely, miután idén több alkalommal is fűtés és meleg víz nélkül maradtak a fogyasztók az Energomur és az E.On Gaz közötti nézeteltérések miatt. A távfűtésről való tömeges leválásnak köszönhetően nemcsak a kazánokat forgalmazók és szerelők üzlete virágozott fel, de a banki hitelezés is fellendült.

Világgazdaság 4

Nem kér zablát a lovas nemzet

Bár eleinte élesen bíralták Orbán Viktor kormányát, amiért ajtót mutatott a Nemzetközi Valutaalap (IMF) küldöttségének – a pénzügyi elemzők újabban úgy látják, Magyarország „gazdasági szabadságharca” követőkre lelhet világszerte. Ahhoz való ragaszkodásával, hogy maga szabassa meg, milyen eszközökkel éri el a kívánt hiánycélt, a *The Guardian* szerint „Budapest bizonyíthatja a világnak, hogy a válságra nem gyógyír a megszorítás, van más alternatíva is”.

Reálgazdaság 6

Nem olvad a (jég)krémes üzlet

A túlnyomórészt rossz időjárást a fagyalt-eladás is megszenvedte idén nyáron, az ágazat ennek ellenére ígéretes – erről beszélt az *ÜzletRész*nek Erőss Gábor, az Ati Cream ügyvezető igazgatója. Bár a székegyudvarhelyi vállalkozás a nagy üzletláncok révén tett szert országos jelenlétre, a cég tudatában van, hogy a hazai fogyasztói kultúra alakításában oroszlánszerep jut a kiskereskedőknek.

Mostoha sziámi ikrek

Veszélybe került a romániai magán- és közegészségügy eddigi szimbiózisa

Románia legnagyobb magánklinikája a bukaresti Life Memorial Hospital. „In memoriam” román közegészségügy?

Fotó: Tofán Levente

Miután Romániában évtizedek alatt sikerült elsorvasztani az egészségügyben a szakellátást, új piacok nyíltak meg a magánszféra számára – melyeknek kedvez a kórházak most lezárult decentralizációs folyamata is. A privát egészségügyi szféra öt milliárd eurót mozgat meg évente, mely akkora összeg, mint az Egészségügyi Minisztérium és az állami egészségügyi biztosító költségvetése együttvéve. Bár a válság dacára az idei év a befektetés és a terjeszkedés éve volt, a magánszektor egyes szereplői úgy látják, a közegészségügyi és az üzleti megfontolások összehangolása a továbbiakban nehezen megoldható. **3. oldal**

Szalmalángéletű szénázóidő

Megharcolnak idén minden szál szénáért az alsíki gazdák azt követően, hogy az árvíz és a súlyos esőzések sokáig ellehetetlenítették a lekaszált fű behordását. „Valószínű, hogy ősszel és télen jó ára lesz a szénának Székelyföldön, mert nagyon sok helyen a kaszálókon gyűjtötták meg az elrohadt boglyákat” – mondta el lapunknak Tánzos Barna. A mezőgazdasági államtitkár ugyanakkor megnyugtatót, a termés mégis képes lesz kielégíteni a szükségleteket – mivel a régióra jellemző széna-túlermelés miatt számítani lehet az előző években felhalmozott tartalékokra is. **7. oldal**

Fotó: Darvas Beáta

Az esőzések miatt idén felértékelődött minden fűszál a kaszálókon

Koffer helyett koncertjegy

Annak ellenére, hogy Románia egyidejűleg szenved a gazdasági, szociális és politikai válság hatásaitól, a több millió dolláros showbizpiac virágozik: 2010-re 12 milliós bevételt jósolnak az ágazatnak, melyhez még hozzáadódik a közel ötmillió eurós fesztivál-biznisz, illetve a lemezpiac bevételei. A megakoncertek szervezőinek legnagyobb gondja ugyanakkor a stadion- és autópályahiány mellett, hogy az országban néhány évvel ezelőtt képtelen adótörvényeket hoztak. **5. oldal**

Megjelent az ŰMSZ-ben

Esővel kelesztett kenyárár

Mivel az esőzések miatt kevesebb és gyengébb minőségű az idei búzatermés, a szakemberek akár harmincszázalékos áremelkedésre is számítanak, mely megjelenik

majd a kenyér és más péktermékek árában is. Bár a termés minőségére nem panaszkodnak, már sok pékség kénytelen volt drágítani, másutt pedig most tervezik az áremelést. A sütőipari cégek azonban ennek ellenére sem számolnak a vásárlóerő jelentős csökkenésével. A búza drágulását megerősítette Tánczos Barna mezőgazdasági államtitkár is, aki rámutatott: stabilizálódnak ugyan az árak, de mindenképp magasabbak lesznek a tavalyi szintnél.

Országomat egy l(og)óért

Kínos plágiumtörténeté dagadt a nagy céccal beharangozott román turisztikai brand sanghaji leleplezése: az idegenforgalmi minisztériumot azzal vádolják, hogy az ország jelképéül választott logó egyik központi grafikai elemét, a zöld levélkét pimaszul eltulajdonították egy internetes szolgáltatótól. A „turpisságot” hazai blogerek fedezték fel és szellőztették meg a világhálón aznap, amikor a Kínában rendezett Világkiállítás Romániának szentelt napját tartották.

Napszamosmunka, kifehéritve

Kockázatos és költséges az idén napszámot fogadni: fokozottan ellenőrzik a hatóságok a fekete munkát. Egy új, az RMSZS négy parlamenti képviselője által

kidolgozott törvénytervezet értelmében a jövőben a munkaadó adózik majd az alkalmi munkások után, de a napszamosoknak továbbra sem jár sem nyugdíj, sem betegbiztosítás. A munkaadók és alkalmazottak egyaránt panaszkodnak: megemelkednek a munka költségei, és tovább nő az érintettek kiszolgáltatottsága.

Zöldülőben a széky házak

A háromszékiek vezették augusztus elején a Zöld Ház programra sikeresen pályázó személyek lajstromát – derült ki a Környezetvédelmi Alap Ügyvezetősége (AFM) által közölt adatokból. A sikeres pályázókat sokhelyütt már azelőtt megrohanták ajánlataikkal a napkollektorokat forgalmazó cégek, hogy az AFM közzétette volna névsorukat.

Csökkentve is késik a bér

Egymásnak ellentmondó kijelentések nyugtalanítják Romániában a kedélyeket egy körvonalazódó újabb valutaalapi hitelmegállapodás, illetve az őszől várhatóan késéssel folyósítandó nyugdíjak és bérek „ésszerűsítésének” kérdésében. A pénzügyi helyzetet súlyosbítják a romló növekedési kilátások, és az a körülmény, hogy az ország kölcsönözhető jutásának esélye a nemzetközi és a belföldi bankpicacon egyaránt kedvezőtlen. „Pénz nélkül maradhat az állam” – fogalmaztak név nélkül nyilatkozó kormányközeli források.

Hidegzuhanyt tartogató melegvíz-csapok

Az egyéni hőközpontok reneszánszát éli Marosvásárhely a „gázháború” miatt

Antal Erika

Míg a legutóbbi fűtésszezon végén még 24 200 fogyasztója volt a marosvásárhelyi távhőszolgáltató vállalatnak, az Energomurnak, augusztusban már csak 19 720 lakásban igényelték tőle a meleg vizet és ez a szám várhatóan az őszi fűtésszezonig tovább csökken. A megyeközpontban ugyanis újra fellángolt az egyéni hőközpontot telepítők lelkesedése – melyet legutóbb az izzasztó kánikulában szárazon maradt melegvízcsapok „élménye” csak fokozott. Mivel a polgárok attól még jobban tartanak, hogy a hideg napok beköszöntével csupán dermedt fűtőtesteknél melegedhetnének tömbházlakásaikban – mindent egy lapra téve, önerőből látnak neki a hőközpont-rendszerek telepítésének.

Szerelők paradicsoma

A hőközpontszerelő-, illetve kiskazánt forgalmazó vállalatok alig bírnak eleget tenni a megnövekedett keresletnek. „Két nap alatt végzünk a szereléssel, de három hétnél hamarabb nem tudjuk vállalni a munkákat” – válaszolt érdeklődésünkre az egyik cég ügyintézője. Egy hatvan négyzetméteres, három szobás tömbházlakásba 5900–6100 lejért szerelik be a saját központi fűtést, ez magába foglal egy közepes árfekvésű kiskazánt (1900–2800 lej között), egy 1000 lejes munkadíjat, de nem tartalmazza az új fűtőtestek árát, ami szobánként átlagban 300 lejbe kerül és nem tartalmazza a gázóra árát sem, ami még egy „ezrest” jelent. Jelentős árkülönbségek nincsenek a cégek ajánlatai között, csupán az eladásra kínált kiskazánok és fűtőtestek típusai között. „Előleget kérünk a klijenstől és amikor befejeztük a munkátokat elszámolunk” – mondta az Ornist Kft. ügyvezetője, arra a kérdéseinkre válaszolva, hogy részletfizetésre van-e lehetőség.

Hitelbe vett meleg

Akinek nincs elég megtakarított pénze, az banki hitelhez folyamodhat. „A személyi hitel a legkézenfekvőbb, amelyet lakásfelújításra, kazánvásárlásra is költhetnek az ügyfelek. Ez tízezer lejig ingatlanfedezet nélkül igényelhető, akár tíz éves visszafizetésre is” – válaszolta lapunk érdeklődésére egy banki tisztvi

Busás üzleti haszonnal kecsegtet a kazánroncs-program

A hőközpontokat forgalmazó országos nagyvállalkozások nem készlekednek elindítani a „kazánroncs” programot, melynek keretében belül szeptember elejétől év végéig jelentős árengedmények várják azokat, akik a távfűtésről való leválás mellett döntenek. Az *incont.ro* információi szerint az egyik piacvezető, az Ariston Thermo Romania eladásai megduplázódásával számol az idén. Miután tavaly huszonhétezer falra szerelhető hőközpontot forgalmazott a cég, 2010-ben ötvenezres eladásra számítanak, mely nem kevesebb, mint 33 millió eurós forgalmat jelentene. Az ágazatban jártas szakemberek úgy látják, a saját fűtésre berendezkedőket nemcsak az anyagi okok, hanem a megnövekedett önállóvá válási vágy, illetve komfortigény is motiválják.

Sok lakásban csak „porfogó” a hőközpont, mivel az illetékes vállalat nem siet el a gázorák felszerelését A szerző felvétele

szerelő. Bár az általunk felkeresett pénzintézetekben nem közöltek arra vonatkozó információkat, hogy a kliensek hány százaléka „adósoodik el” a meleg lakás érdekében, információink szerint az igénylők közt sok nyugdíjas és közalkalmazott is található, akik a kormányzati megkorlátások, bérösszeállítások dacára is vállalják a kölcsönfelvételt.

Azoknak a kisjöveldelműeknek, akiknek nincs anyagi lehetősége saját fűtési rendszer bevezetésére, az önkormányzat nyújt támogatást – melyre hat millió eurót hagytak jóvá. Csegi Sándor alpolgármestertől megtudtuk: öt éves lejártú hiteltámogatást igényelhetnek azok a családok, amelyekben az egy főre eső havi jövedelem nem haladja meg a 769 lejt.

Két víz közt

Annak ellenére, hogy a nyár folyamán tömegesen váltak le a központi fűtésről, sokan továbbra is az Energomur kliensei maradtak és a cég által előállított háztartási meleg vizet használják – mutatott rá a vállalat szóvivője, Bota Edit – mivel az E.On Gaz nem siet el az egyéni gázorák felszerelését, melyre több hónapot várakoznak az igénylők.

„Még mindig nincs saját meleg vizünk – panaszolta Bartha Emilia marosvásárhelyi lakos, aki májusban kérvényezte a gázvállalattól a mérőórát. – Annak ellenére, hogy valamennyi jóváhagyást,

Mintapolgárok előnyben

Hőközpont beszerelésére a marosvásárhelyi polgármesteri hivatalban már júliustól igényelhető kölcsöntámogatás – a kamat, a hitelhez szükséges iratok kitöltése, a telexkönyvi kivonatok és a közjegyzői illetékek, valamint a többi kiadás azonban a hitelezőt terheli. Ezt a lehetőséget a saját lakással rendelkezők vehetik igénybe, ha az ingatlan nem terheli jelzálog, és adósságuk sincs az állammal, vagy a polgármesteri hivattallal szemben. További kritérium a számlák rendszeres fizetése. „Minél előbb kérvényezi valaki e hitelt, annál hamarabb hozzájut és elkezdheti a hőközpont beszerelését” – mutatott rá Csegi Sándor alpolgármester.

tervrajzot, engedélyt beszerezünk és a fűtéshez szükséges kiskazánt és fűtőtesteket is beszereltetjük, máig sincs gázóránk. Remélem, a hideg beálltáig megoldódik a helyzet.” Hozzá hasonlóan több százan várakoznak a gázóra felszerelésére – az E.On Gaznál egy tervezet másolata 30 napba telik annak függvényében, hogy a fogyasztó hivatalos formában kérvényezte-e azt.

Kihűlt kazánok

A „hőközpont-sagát” az idézte elő, hogy Marosvásárhelyen idén több alkalommal is fűtés és meleg víz nélkül maradtak a fogyasztók, az Energomur és az E.On Gaz közötti nézeteltérések miatt, legutóbb július 13-a és 29-e között. A törvény és a tanácsi határozat ellenére többen is leváltak a központi fűtésről, ezért a hőenergia-szolgáltató vállalat több kazánháza is veszteségesé vált, ami miatt egy tanácsi döntés alapján augusztus elején négynek a működését leállították. Így a Köztársaság téri, a Grand Hotel melletti, a Művész mozi szomszédságában és a Tudor negyedben 11-es számú kazánházakban teljesen megszűnt a tevékenység. Bota Edit elmondta, az eredeti döntés alapján már június 1-jén be kellett volna zárniuk ezeket, de haladékok kaptak a lakók, hogy beszerelhessék saját hőközpontjaikat. Október elsejétől hasonló sors vár további 13 kazánházra – addig a lakóknak

fel kell készülniük, hogy saját maguk gondoskodjanak fűtésről, meleg vízről. Ennek egyik hozadéka, hogy a közös rendszerről tömegesen válnak le a lakók és nemcsak ott, ahol végleg leáll a kazánház.

Új utakon?

Annak a 15 kazánháznak a működtetését, amely továbbra is veszteségesnek bizonyul, az Energomur egy korábbi tanácsi határozat alapján bérbe kívánja adni magánvállalkozóknak. Bár a meghirdetett koncessziós pályázatban 17 ezer lakás szerepel – a jelenleg folyamatban levő leválsokkal valószínűleg a szeptemberi eredményhirdetésig tovább fog csökkenni. Amint az ŰMSZ-ben a napokban beszámoltunk róla, a kiírásra már jelentkezett is a magyarországi tőkés Regionális Fejlesztési Vállalat, mely a gergyószentmiklósi, illetve zilahi városi fűtésrendszereket is korszerűsítette.

„Alternatív energiákat szeretnénk felhasználni, ezzel biztosítva azt, hogy az egyre dráguló gázról függetlenítsük fogyasztóinkat. Azáltal, hogy helyben szerezünk be a hőtermeléshez szükséges nyersanyagot, a helyi gazdaságot is fellendíthetnénk” – részletezte a tervet Dác Gábor projektmenedzser. A cég tervei közt szerepel, hogy a környéken tevékenykedő faipari vállalatok fahulladékát használják hőnyerésre, amelyet idővel az energianövények is kiegészíthetnek.

Mostoha sziámi ikrek

Veszélybe került a romániai magán- és közegészségügy eddigi szimbiózisa

Antal Erika

Botrány botrányt követ a romániai egészségügyben: a giulesti-i kórházban nemrégiben öt koraszülött veszítette életét egy eddig még tisztázatlan körülmények között kitört tűzvészben, májusban Slatinán egy kilencéves kisfiú halt meg egy rosszul kezelt csonttörés után. Amelia Antoniu neves operaénekesnő majdnem belehalt egy rutinnak számító nőgyógyászati műtétbe. Az országos felhárítást keltő esetek nyomán széles körben elterjedt a nézet: alulfinanszírozott a közegészségügy, ez áll a mulasztások és a balesetek mögött.

Állami „kegyelemkenyer”

Cseke Attila egészségügyi miniszter is fenntartja, hogy valóban kevés pénz jut az állami egészségügyi rendszerre: a román állam a bruttó hazai termék (GDP) 3,6 százalékát fordítja erre, míg Nagy-Britanniában kétszer ennyi, Németországban háromszor ennyi jut az állami szektorra. A hazai szaktárca nyilvántartása szerint az elmúlt három év alatt nyolcezer orvos hagyta el az országot, ennél is magasabb azoknak az egészségügyi dolgozóknak az aránya, akik a magánsectort választották, vagy párhuzamosan dolgoznak az állami és a magán szférában. Az Egészségügyi Minisztérium július elején zárta le a kórházak decentralizációs folyamatát, a szakág vezetői abban bíznak, hogy átláthatóbbá válik a rendszer, és könnyebb lesz a „vegyes” finanszírozással magántőkéket is bevonni az állami szektor működtetésébe, így pótolni lehetne az akuttá vált forráshiányt.

Terjeszkedés válságidőben

A bizakodás nem alaptalan: a romániai magán egészségügyi

szféra ötmilliárd eurót mozgat meg évente – ez az összeg akkora, mint az Egészségügyi Minisztérium és az Állami Egészségügyi Biztosító költségvetése összesen. A gazdasági válság dacára az idei év országátszerte a befektetés és a terjeszkedés éve volt az egészségügyi vállalkozások számára. A több klinikát és kórházat működtető Medilife központ vezetője, Mihai Marcu szerint eddig a szakág hét százalékát fedte le a magánsector, a tervek szerint azonban ez az arány hamarosan húsz százalékra emelkedhet.

Elsorvasztott szakellátás

A gyors növekedésnek több oka is van, de ellentmondásos eredménnyel járhat. A magán egészségügyi rendszerek elsősorban azért terjeszkednek, mert az állami szektor elsorvasztotta, vagy ki sem építette a szakellátások különböző fajtáit.

Ez a magyarázata annak is, miért működik az orvosi képzés szempontjából európai hírű Marosvásárhelyen magán kardiológiai intézet, amelynek múltja a rendszerváltás előtti időkre tekint vissza. Dr. Kikeli Pál marosvásárhelyi szívrovos, aki 1972-ben hozta létre a mai Procardia intézet elődjét, arra

figyelmeztet, hogy bár a szakirányú képzés általában magas színvonalú Romániában, az orvosi gyakorlatban a tudás nem mindig kap megfelelő helyet és infrastruktúrát. Ezért van az – emlékeztet a szakember –, hogy maga az államelnök is Ausztriában vette igénybe a rehabilitációs ellátást, és nem Romániában. „A magánklinikák létrejöttét az magyarázza, hogy egy zárt rendszerben megtaláltuk a kezeletlen nehézségek kezelésének módját” – ecsetelte a szív- és érrendszer területén.

Kölcsönös szolgáltatások

Bár a magán szféra az állami szektor elégtelenségére épít, az állami ellátás hiányosságait pótolja és valamilyen szinten hat is a közegészségügyre. A terjeszkedés sem pusztán az üzleti szempontokat követi: a Procardia mögött álló szakértői csapat például kidolgozta annak a nagy országos egészségügyi felmérésnek a stratégiáját is, amely három évvel ezelőtt állami kezdeményezésre megtörtént. (Ugyanakkor mint a rezidensképzés egyik centruma is jelentős ez a központ: évente 100–150 fiatal szakorvos tanul itt. Annak érdekében, hogy a fiatal orvosok itthon maradjanak, és ne kényszerülje-

nek külföldre telepíteni, a Procardiánál rendszerint 40-60 a foglalkoztatottak száma.)

Türelmetlen multik

Kikeli azonban úgy látja, a több évtizeden át épített üzletpolitika, a közegészségügyi és az üzleti megfontolások összehangolása a továbbiakban nehezen megoldható. Ugyanis Romániában is megjelentek az egészségügyi multik, melyek eurómilliókat fektetnek be, és cserébe azonnali profitot várnak – ez pedig radikálisan megváltoztatja a magán és a magán szféra viszonyát. A szakember úgy véli, az eddig szimbiózisban élő két rendszer kettéválasztható ugyan, de nem biztos, hogy a szétválás szerencsés lesz. „Azok, akik előkészítés nélkül decentralizálnak, rombolni és bontani tudnak, hiszen az nagyon könnyű. Ahhoz, hogy mindazt elérjem, amit mára felépítettem, 42 évnyi céltudatos munkára volt szükségem, ám mindezt lebontani elegendő egy hónap. Ameddig Romániában nincs meg az oktatás-ban és az egészségügyben a konszenzus, amíg ezeket nem vonják ki a politika befolyása alól, addig az egészségünk, a tudásunk, a továbbhaladásunk sincs biztosítva” – véli Kikeli Pál.

Banki konstrukció segítségével fizetné milliárdos tartozását a CNAS

Az úgynevezett factoring-módszertől reméli a rendszer finanszírozási gondjainak megoldását Nicolae Lucian Duță, az Országos Egészségbiztosítási Alap (CNAS) elnöke. Elképzelése szerint a bankok legfennebb félmilliárd eurós alapot kellene hogy az intézmény rendelkezésére bocsássanak tartozásai rendezésére. Ez a gyakorlatban úgy működne, hogy azon piaci szereplők, akiknek az Alap tartozik, kisebb kamat fejében közvetlenül a bankoktól igényelnék a kifizetéseket – amit viszont időben kézhez kapnának. A *Ziarul Financiar*-nak adott interjúban elmondta: a japán Nomura pénzügyi csoporttól már érkezett is egy

ilyen ajánlat, ám további bankok jelentkezését is várják. A CNAS évi négymilliárd eurós alapból fizeti a kórházi, illetve családorvosi ellátásokat és szolgáltatásokat, valamint a támogatott gyógyszereket. A múlt heti költségvetés-kiegészítés legutóbb 700 millió eurót (2,9 milliárd lejt) bocsátott rendelkezésére erre a célra. Az alapnak mintegy 190 millió eurót (800 millió lejt) a kórházak adóságainak törlesztésére kellett költenie, további ötszázmillió eurót (2,1 milliárd lejt) pedig a gyógyszerpiaci kifizetések emésztettek fel. Az alap közel hárommilliárd lejes deficittel indult tavaly – magyarázta Duță.

Legyzet

Brandománia

Írtam már róla, hogy az „aranykor” kellős közepén, amikor a dalszövegíróként (is) bemutatkozó Ceaușescu elvtárs megszülte Románia új – ki tudja hányadik? – himnuszának szövegét, a médiában csak úgy özönltek a dicsőhimnuszok, miszerint ennél csodálatosabbat még nem írt senki, a szöveg maga a tökély, sem elvenni belőle, sem hozzátenni nem lehet semmit. Aztán kiderült, hogy kimaradt belőle egy egész strófa... Mindez Románia legújabb brandje kapcsán jutott eszembe, egyrészt azért, mert úgy tűnik, az országimázsok legalább olyan sűrűn változtatják majd egymást, mint a román himnuszok, másrészt pedig azért, mert az egymást követő brandek mindegyikét az egekig magasztalták, hogy rövid időn belül felismerjék: semmit sem érnek. Kezdetben vala, ugye még az Adrian Costea-féle hírhedt, több millió eurós „imázs-album”, az Örök és lenyűgöző Románia, amely csak a közpénzek elnyúlásával való lenyúlása miatt ki-robbant botrány miatt híressült el; ezt a Dan Matei Agathon volt idegenforgalmi miniszter által kiöltölt, ugyancsak kifulladás és nem kevés vitát kiváltó Dracula-land követte. Aztán jött sorban két évvel ezelőtt a rekordidő alatt kudarcot valló Fabulospirit, tavaly Elena Udrea idegenforgalmi tárcavezető dicsértette agyba-főbe és – ami nagyobb baj – költött euromilliókat az országot a választék földjeként meghirdető Land of Choice jelmondatra, hogy aztán szintén alig egy esztendőig éljen, és most felváltja az országot a Kárpátok kertjének hazudó, több mint 800 ezer eurós brandje. Udrea asszonynak köszönhetően Romániának videoklipés idegenforgalmi himnusza is volt. Természetesen ugyancsak rövid ideig élt, pedig a tárcavezető bombasiker volt, a – megfogalmazása szerint – egyszerű dallamra énekelt, egyszerű szövegtől, csak arról feledkezett meg, hogy annak idején a forradalmi, munkásdallók dallama és szövege is egyszerű volt, mégsem lett belőlük sláger. Udrea asszony nem szűkölködik tervekben. Elképzelései közül kiemelkedik a bor útja, amely olyannyira eredeti, hogy esetenként inkább gombatermő vidékeken, például a szőlőt nem igen látott Chiojdun vezet át. Jöhet hát a zamatos gombabor, a chiojduni gombaaszú, amelyet bizonyára nagy élvezettel szopogat majd a zord északú időjárás által megkínzott csizos tagjait a bővizű cotroceni-i termálforrásokban áztató nővégi köztársasági elnök. Szakminiszterünk ugyanis gyógyfürdővé változtatná Bukarestet, ahonnan a tolokocsival érkezők tolokocsi, de nem minden remény nélkül távoznak, mivel a rendőrség keresi a tolvajokat. De ez még semmi ahhoz képest, hogy május elejétől október végéig kinyújtáná a román tengerparti idényt, erről nyilván előzetesen egyeztetett a klímáért felelős magasabb fórumokkal. Persze Drakuláról sem mondana le, a véres legendát azonban „elbájoló, megindító történet” varázsolná, feltehetően Drakula és Júlia brand-néven. Aztán ott van a sétat hajókázás a Duna romániai szakaszán. Mekkora élmény lehet a külföldi turistának mondjuk Esztergom, Budapest, Pozsony, Bécs, Linz, Ulm, Regensburg után ellátogatni Calafatba, Giurgiuba, Brăila-ba is. A tárcavezető az ország csapnivaló útjait is az idegenforgalom javára fordítaná: felmerült benne az ötlet, hogy szekérkaravános körutakat szervezzenek rajtuk – ez valószínűleg amolyan kátyúrizmus lenne. A bőség zavara miatt a miniszterasszony többi tervét már csak felsorolásszerűen említeném: egyházi turizmus Bukovinában; „idegenforgalmi és fürdőközpontok” létesítése Hargita és Kovászna megyében; üdülőhely létrehozása Vurtopon (ahol a turista, nyilván csekély többljuttatás fejében, némi aranyport is nyelhet majd a szomszédos Verespatakról. Bár igaz, tárcavezetőnk egyetlen projektje sem nélkülözi az aranyfüstöt); „a Bánság beillesztése” a nemzeti turizmus hálózatába; európai körút a Duna-delta érintésével (vállalkozói partner: férjem-uram üzlettársa, Alexandru Bittner?) Népszerűsítésükért, ha kell, padlót sikál, horgol, lóra pattan, helikopterrel száll, bukovinai parasztingben, átalvatos tarisznyával kerékpározik végig a tengerparton. Az valószínűleg csak tömény gondjainak a számlájára írható, hogy utóbbi esetben nem jutott eszébe a vízi-bicikli...

Bogdán Tibor

Még több vért pumpálnak a magánsectorba: a hazai egészségügyi ágazatnak idén akár húsz százalékát is a privátok fedhetik le

Nem kér zablát a lovas nemzet

A magyar „nem” után a nemzetközi hangulat is a Valutaalap ellen fordult

Számos jel mutat arra, hogy a forintnak sikerült kiszállnia a hullámvasútból, bár a tehetetlenségi erő néha-néha még taszít rajta egyet.

Gyulay Zoltán

Az első hírek arról szóltak, hogy Magyarország helytelenül cselekedett, amikor megsértette, és ezzel mintegy kibrudalta Budapestről a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az Európai Unió tárgyalóküldöttségét, ezzel lehetetlenné téve a kettővel azelőtti, azaz a Gyurcsány-kormány által megkötött készenléti hitel-szerződés október végéig esedékes utolsó részletének a lehívását. Bár erről kiderült, hogy nincs is rá szükség – az árfolyamok ennek ellenére gyors zuhanásba kezdtek.

„Nincs ránk szükség”

Elsősorban a pénzügyi körökhöz közelálló tengerentúli lapok bírálták Orbán Viktort és kormányát, amiért keményen szembeszállt és ezzel vérig sértette az IMF-et. Egy-egy politikusi nyilatkozatból vett idézetre hivatkozva Magyarország leminősítését vizionálták, ami – mintegy önbeteljesítő jóslatként – be is következett. A Valutaalap elsősorban azt kifogásolta, hogy a magyarországi bankok, biztosító- és hitelintézetek az átlagot jócskán meghaladó nyereségből különadót kell fizessenek. További „szálka” volt a szemükben, hogy Simor András

jegybanki elnök nyolcmilliót meghaladó fizetésének határát (minden költségvetési pénzből gazdálkodó intézet vezetőjéhez hasonlóan) kétmillió forintban húzzák meg. Emellett az IMF és az EU is kifogásolja azt a szándékot, hogy a magánnyugdíj-pénztárakat a nyugdíjrendszerben keletkező többszáz milliárd forintos hiány pótlására államosítsák.

Minden jel arra mutat, hogy a Valutaalap elveszíti a csatát, és ezt kezdi is belátni. „Ténylegesen nincs ránk most szükségük” – idézte a Magyarországról távozott küldöttség vezetőjét, Christoph Rosenberget a francia *Le Monde* című lap, amely cikkében azt elemezte, hogy Budapestnek megvannak-e az eszközei a „szabaduláshoz” az IMF költségvetési szigorítól. Ráadásul a magyar kormány és minden képviselője mindvégig azt hangoztatta – és hangoztatja ma is –, hogy a 2008 őszén vállalt ideai 3,8 százalékos, illetve a jövőre előírt 2,8 százalékos hiány-célt minden körülmények között tartani fogja, bár az még a leggazdagabb EU-tagországokéhoz képest is példátlanul szigorú. Cserébe azt kéri csupán, hogy maga szabhasza meg, milyen eszközökkel éri ezt el – elsősorban a magyar lakosságot súj-

Megszorítások nélkül is fényárban. Budapest bízik abban, hogy az IMF nélkül is kitalál a „sötétből”

tó nadrárszj-politika mellőzésével.

Véget ér az ostrom?

Követőkre lelhet Magyarország gazdasági szabadságharca, amelyben Orbán Viktor kormánya nyeresre áll az IMF-fel és az európai hatóságokkal szemben – írta nemrégiben az egyik legnagyobb múltira visszatekintő és legtekintélyesebb brit napilap, a baloldali *The Guardian*. A cikk szerzője szerint Budapest bizonyíthatja a világnak, hogy a válságra nem gyógyír a megszorítás, van más alter-

natíva is. A példát követve több ország nagyobb játékkertet vívhat ki magának. „Akkor pedig véget érhet a többség életszínvonalát sújtó ostrom” – füzi hozzá a szerző, aki elismeréssel ír a pazarló pénzügyi politikát folytató Simor András jegybankelnök megjelöléséről is, megjegygezve, hogy sajátos módon mindezt egy jobboldali kormány viszi véghez.

Nagy valószínűséggel a magyar dac „ragadozósságának” veszélyétől tartva akart nem egyszerűen erélyt mutatni, hanem példát is statuálni az IMF, amikor

főállt a budapesti tárgyalóasztaltól, hiszen alig telt el néhány nap, és Bukaresttel sikerült egyezsre jutnia egy jövő évi 5,8 százalékos hiánycélról. Legutóbb pedig a washingtoni Gazdasági és Politikai Kutatóközpont (CEPR) vette pártfogásába a magyar kormányt a Valutaalappal szemben. A soraiban Nobel-díjasokat tudó szervezet szerint a magyaroknak van igazuk amennyiben az IMF elvei „megfojtják” a növekedést. (A dolog pikantériája, hogy a CEPR költségvetésének 80 százaléka olyan alapítvá-

nyok adományaiból származik, mint például a Soros György nevével fémjelzett Nyitott Társadalom Intézet, vagyis az OSI).

Új játéktér keletkezhet

A Valutaalap félelmét igazolandó a *The New York Times* – szinte szó szerint megismételve a *The Guardian* állításait – azt írta a minap, hogy a harc Magyarországon azt a szélesebb küzdelmet tükrözi, amely a következő egy-két évben várhatóan kibontakozik. A lap szerint furcsa ugyan, hogy „egy jobb közép magyar kormány állt az ország élére, de ha Spanyolország és Görögország szocialista kormánya szembe helyezkednének az EU-hatóságokkal és az IMF-fel, nekik is nőne a népi támogatásuk. És akkor új játéktér láthatnánk Európában, amelyen gyorsabb nőhetne a gazdasági növekedés, és véget érne a többség életszínvonalára ellen zajló ostrom.”

Az IMF a magyarországi Állami Számvevőszék volt elnöke szerint is rossz tanácsadó. Kovács Árpád (jelenleg a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő felügyelőbizottságának elnöke) úgy véli: eddig soha senki nem járt jól azok közül, akik a Nemzetközi Valutaalpra hallgattak; az IMF a globális gazdaság stabilitási érdekeit követi, hogy visszakapja a pénzt. Azzal azonban nem foglalkozik, hogy az általa támasztott feltételek az adott országban milyen szociálpolitikai következményekkel járnak.

„Küszöbön egy gazdaságpolitikai váltás”

Az elmúlt héten Erdélyben járt Szatmáry Kristóf, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, aki a kolozsvári Magyar Napok meghívott előadójaként többek között a kincses város híd-szerepéről beszélt. „Magyarországnak különösen erős gazdasági kapcsolatai vannak az erdélyi magyar cégekkel” – fejtette ki az ÜzletRésznek a kamaraelnök, akivel egy villáminterjú erejéig a gazdasági kultúra fejlődéséről tartott vitadél előtt után találkoztunk.

Baló Levente

► **Mennyire politikafüggetlen a gazdaság, mennyire lehet az manapság, gondolunk itt elsősorban Magyarországra és Románia helyzetére?**

– Egy kis különbséget kell tennünk, a gazdaság lehet pártpolitikától független, de nem lehet politikafüggetlen. Hiszen épp erről is szólt a kolozsvári előadás, hogy a politikának igenis szerepe van a gazdaságban, a gazdaságpolitika irányt és célt ad a gazdaságnak. Pont a gazdasági válság kapcsán vált világossá, hogy az az éjjeliőr szerep, amit a politika nyúj-

tott a gazdaság felé (és amelyet eddig elégségesnek tartottak) megbukott. És igenis a politikának aktívan hatnia kell arra, hogy szabályozza a gazdaságot – a kormányon vagy különböző szerveken keresztül.

► **Egy hosszútávú stratégia érdekében nem lenne kívánatos, hogy a gazdasági tevékenység függetlenedjen a négyévente vagy akár gyakrabban változó kormányoktól?**

– Jelen pillanatban Magyarországon egy olyan gazdaságpolitika alapjait kezdtük el lerakni, amely távlatilag a következő magyar kormá-

nyok számára is kijelöli azt az utat.

► **A kormányváltások mennyiben befolyásolják az iparkamarák tevékenységét?** – Befolyásolják, amennyiben különböző kormányoknak különböző gazdaságstratégiájuk van. Ha most a magyarországi kormányváltásra gondolok, akkor egyértelműen gazdaságfilozófiai és gazdaságpolitikai váltás van, amely ki fog hatni az egész politikára, az adórendszerrel kezdve a támogatási rendszerig. A mostani magyar kormány a helyi kötődésű mikro- és közép vállalkozások fejlesz-

Fotó: MTI

tésében érdekelt, miközben a nemzetközi cégeket sem kell elhanyagolni, hiszen szerves részei a nemzeti gazdaságnak. De elég radikálisan változik a támogatási irányultság is.

► **Hogyan alakultak a román-magyar gazdasági kapcsolatok az utóbbi időben?**

– A válság nem tett jót a két ország között zajló gazdasági tevékenységnek, az aktivitás egyfajta visszaszorulása

érezhető. Ugyanakkor azt látom, hogy általában a romániai és különösen az erdélyi magyar vállalatokkal való kapcsolatok igen erősek. Pontosabban sok magyar cég folytat gazdasági tevékenységet Romániában, ellenben sokkal kevésbé a román cégek Magyarországon. Jó, hogy nem csak a nagy „zászlóshajók” vannak jelen a román piacon – mint például a MOL vagy az OTP, amelyek önmagukban regionális multiknak számítanak – hanem ezekkel párhuzamosan sok kisebb cég is.

► **Milyen hasonlóságokat, illetve különbségeket vélt felfedezni a két ország között a vállalkozói kultúra tekintetében?**

– Bár csupán áttételesen van kapcsolat a román vállalkozói szférával, a látottak alapján azt mondhatom, hogy Románia vállalkozási kultúrája tekintetében nagyon sokat fejlődött az elmúlt tíz-tizenöt évben. A korábban fennálló különbségek jelentősen csökkentek.

Koffer helyett koncert

Gazdasági válságban még „vadabbul” tombol a szórakoztatóipar

A romániai koncertpiac értékét idén 12 millió euróra becsülik, ehhez hozzáadódik a közel ötmillió eurós fesztiválbiznisz és a lemezpiac bevétele, melyek együttesen tettekre duzzasztják a showbiznisz-kasszát. Úgy tűnik, az ágazatot a gazdasági válság nemhogy visszavetette, de maximumra csavarta a színpadvilág reflektorait.

Farkas István

Annak ellenére, hogy Románia egyidejűleg szenved a gazdasági, szociális és politikai válság hatásaitól, a több milliárd dolláros showbizpiac virágkorát éli – a fizetésesökéntek, elbocsátások és kilátástalan jövő dacára (vagy éppen emiatt) az ország lakossága körében egyre nagyobb teret hódítanak a koncertek, fesztiválok. A szakemberek szerint a trend azal magyarázható, hogy Románia viszonylag „szűz” piacnak számít – a jeget a hetvenezer rajongót vonzó 1992-es Michael Jackson-koncert törte meg, kapunyitónak azonban minden bizonnyal a 2006-os Depeche Mode koncert számít, melynek pénzügyi vonatkozásait még most is homály fedi, csak annyit tudni, hogy az együttes gázsija 600 ezer euró volt.

2008 nyomdokában

A koncertipar idénre becsült 12 millió eurós bevétele a 2007-es szinten áll, szemben a két évvel ezelőtti 24 millióval, a szakemberek szerint azonban növekedésre kell számítani. Idén több száz sztár lépett a romániai rajongók elé, akik a válság miatt nem tudják megengedni maguknak a drága nyaralásokat, ezért a koncerteken töltik a nyári „pihenőszabad-ságot”. A fent említett összeghez nem adódnak hozzá a bevásárlóközpontok, városi tanácsok stb. által szervezett ingyenes koncertek, melyek fellépőit ugyanúgy meg kell fizetni. A piacot az Emagic és a D&D East-Entertainment koncertszervező cégek uralják, akik olyan nagy támogatókkal, mint a Vodafone, Orange, Tuborg vagy Ciuc szervezik le a világsztárok romániai fellépéseit.

Nehéz pénzszerzés

A megakoncertek szervezőinek legnagyobb gondja a stadion- és autópályahiány mellett, hogy „Romániában néhány évvel ezelőtt képtelen adótörvényeket hoztak”. A rendezvények helyszínén az önkormányzatoknak fizetett adó a teljes bevétel öt százalékát teszi ki, a Romániai Zeneszerzők Szövetségét 8,5 százalék illeti, a Vöröskeresztnek egy százalék jár, az összes illeték, amit kon-

cert után be kell fizetnie a szervezőnek eléri a bevétel 30 százalékát – sorolja a *metalhead.ro*-nak adott interjúban Marcel Avram, Románia legnagyobb koncertszervezője. (Ezzel szemben a legtöbb európai országban nincs helyi adó, az államnak fizetett adó pedig nem haladja meg a 13 százalékot.) A szervezők ugyanakkor arra is panaszkodnak, hogy a romániai rajongók nem tudják megengedni maguknak, hogy kedvencük koncertjére annyit költsenek, mint nyugat-európai, amerikai vagy japán társaik – míg ott 120–200 euró között van egy belépőjegy ára, addig ugyanarra a koncertre itt csupán 30-50 eurót lehet kérni – így egyértelműen szponzorokra szorul a showbizpiac. Emellett a szervezés sem egyszerű feladat, egy-egy nagy együt-

előre nem termel profitot, ezért a legnehezebb a filmszemle előtti alkudozási-időszak, amikor még nem lehet tudni, hogy a kiadások mekkora részét vállalják át a támogatók – ami eléggé rizikós, ugyanis ha negatív válaszokat kapnak, a szervezőirodának nincs mivel betömnie a költségvetési lyukakat. „Sajnos a pénz befolyásolja azt, hogy milyen filmeket, színészeket, rendezőket tudunk meghívni a fesztiválra” – summázta a showbizpiac árnyoldalait Giurgiu.

Fesztivál megabüdzséből

Bár a gazdasági válság ellenére elmaradt a bukaresti B'estFest, a fővárosban két nagy fesztivált is rendeztek. A Ciuc Summer Fest tulajdonképpen a B'estFest utódja, a három fesztiválnap alatt hetven együttest sorakoztatott fel, költségvetése pedig meghaladta a kétfélmillió eurót. Hasonló kaliberű a Sonisphere fesztivál (Tuborg fesztivál), a D&D East-Entertainment és Marcel Avram által szervezett rendezvényen több mint 2,5 millió euróból gazdálkodtak – a szervező cég adatai szerint tavaly közel hétfélmillió eurós volt a forgalma.

A showbiznisz felhőtlen szórakozást ígér – nyaralás helyett sokan a reflektorok árnyékában „hűsölnek”

tes, mint például az Aerosmith, Metallica, U2 leszerződése akár három évig is elhúzódhat.

Filmfesztivál támogatásból

Nemcsak a koncertek, a filmfesztiválok is a szponzorok segítségével jöhetnek létre. „Románia legnagyobb filmfesztiválja, az Erdélyi Nemzetközi Filmfesztivál (TIFF) közel egymillió eurós költségvetésből valósul meg – közölte lapunkkal Tudor Giurgiu, majd hozzátette: a TIFF költségvetésének 45 százalékát a támogatók (kulturális minisztérium, nagykövetségek, cégek, kulturális intézmények) állják, az eladott jegyekből a filmfesztivál összköltségvetésének csupán hét százalékát tudjuk előteremteni”. A fesztiváligazgatótól azt is megtudtuk, hogy a rendezvény egy-

téssel a budapesti Sziget Fesztivál számít a térség legnagyobbjának. A produkciós cégek – mely a Fél-sziget szervezésébe is besegít – közel 350 ezer eurós nyereséget sikerült felhalmozni. A fesztivál-szervezés nem pár hónapos munka – tudtuk meg a szervezőktől – gyakorlatilag 2-3 olyan hónap van, amikor a stratégia előkészítésével foglalkoznak, ez az úgynevezett lazább időszak, aztán területektől függően válik intenzívebbé a tevékenység. Tulajdonképpen folyamatosnak mondható tevékenység van, hiszen míg a gazdasági részleg a fesztivál pénzügyeivel, papírokkal, elszámolásokkal, kifizetésekkel foglalkozik, addig a kreatív és a marketing már elkezd dolgozni a következő évi ajánlatokon.

Pénzvizió az Eurovízió

Az élő koncertek mellett a televízióban közvetített showbiztermékek is többnullás összegeket mozgatnak meg. A kontinens egyik legnagyobb tévében is közvetített „koncertsorozata” az Eurovíziós Dalfesztivál – az Európai Műsorsugárzók Uniójának aktív tagállamai között évente megrendezett dalverseny –, melynek ideai kiadása 25 millió eurós költségve-

téssel számolt. Az oslói rendezvény összesen 134 millió eurós nyereséget hozott a Norvég államnak, melyet főleg a reklámbevételek és a turizmus termelt – ehhez nem adódik hozzá az egyes partnerországokban sugárzott élő adás közben felhalmozott reklámbevételek.

„Horribilis” tiszteletdíjak

Szakemberek szerint – az internetes kalózkodás miatt szabadésben lévő lemezadások hatására – a fellépők gázsija egyre emelkedik. A legdrágább fellépők között a U2-t (4 millió euró), Tom Jonest (3,5 millió euró), Rolling Stones-t (kétfélmillió euró), illetve a Rammsteint (egymillió euró) tartják számon. A romániai együttesek közül a Phoenix kerül a leg-többbe, ám európai és amerikai „társaihoz” képest lényegesen kevesebbet, csupán 15 ezer eurót kér egy koncertért.

A D&D East-Entertainment közleménye szerint az AC/DC Romániába való csábítása nagyjából kétfélmillió euróba került. A tiszteletdíjakhoz hozzáadódnak a sztárok különféle-különb igényei, melyek több ezer euróra is rúghatnak.

Külföldi lapszemle

Német búcsú Közép-Európától?

PK daily

Németország, Svájc és Ausztria meghatározó nagyvállalatai beruházásaik egyharmadát ma Közép-Európa helyett inkább Oroszországba irányítják. Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia lecsúszott a harmadik helyre a németajkú országok befektetőinek preferencialistáján – őket még Ukrajna is megelőzi – a régiót épp az európai uniós csatlakozás hozta ilyen előnytelen helyzetbe. Amint a Horvath&Partner cég elemzése megállapítja: Közép-Európa mintegy telítődött a szoban forgó beruházásokkal, a német, svájci és osztrák tőke pedig szeretne frissíteni e téren, annak dacára, hogy az orosz és ukrán viszonyok tartogatnak némi rizikót.

A tigris harca a sárkánnyal

The Economist

Kína és India egyre növekvő potenciálja nemcsak a gazdaság területén, de a politikában is egy új jkorszak kezdetét hozhatja el a glóbuszon. Miután Kína immár hivatalosan is lekörözte Japánt a második helyért folytatott küzdelemben, szakértők arra számítanak, hogy a vörös sárkány a világelső Amerikát is a vártnál hamarabb maga mögött hagyja. Bár magabiztosságukat csak fokozza, hogy egyikük sem csak „egyszerű” nemzetállam – lévén területük és populációjuk kontinensnyi –, a köztük fennálló kompromisszum-hiány mindkettő erején csorbát ejthet.

Aranybányán ül Afganisztán

The New York Times
Expect the World®

Afganisztán területén becslések szerint 1000 milliárd dollár értékű ásványianyag-készletet tártak fel, a háborús évek után azonban az országnak nincs kiépült infrastruktúrája, külföldi befektetők pedig nem szívesen vállalkoznak a háborús csatározásoktól még a napjainkban is feldúlt országgrészekben. A kabuli Bányászati Minisztérium szerint legalább 1,8 milliárd barrel olaj húzódik meg az altalajban, ezenkívül vasból és rézből is annyi van, hogy a mostani világvezető exportőrévé teheti az ázsiai országot.

Brazília megédesíti az energiapiacot

Capital

Miközben a világ továbbra sem függetleneedik az olajszükeletől és lazasan dolgozik az elektroautók fejlesztésén, Brazília egyedi energiahordozójával saját útját járja. A cukornádból nyert Latin-amerikai bioethanol imélő szakértők szerint hamarosan meghódítja a világpiacokat is. Egy nagyobbacska ültetvény mindössze egy szezonbeli termés ötvenezer autós éves energiaszükeletét képes ellátni, a megoldás ezenkívül rendkívül környezetkímélő, mely csak növeli vonzerejét a Mexikói-öbölben történt olajkatasztrófa után. Lula da Silva brazil elnök szerint országa húsz év múlva a bioüzemanyagok Szaúd-Arábiájává küzd fel magát.

Audi „made in Hungary”

Automobilwoche
DIE BRANCHEN- UND WIRTSCHAFTSZEITUNG

Miután korábban már végzett motorgyártást és autószerelést Magyarországon, az Audi most komplett autógyártást tervez Győrben. A hír szerint a gyártási helyszínnek közötti versenyben Magyarország nem kisebb riválist előzött meg mint az Amerikai Egyesült Államok – elsősorban erős beszállítói struktúrájának és megfelelő szakembergárdájának köszönhetően.

Dollárszázmilliók a világshowbizben

Minden idők legtöbb bevételt hozó koncertje a Rolling Stones 2005 és 2007 között lebonyolított *A Bigger Bang* elnevezésű körútja, 147 fellépésen szerzett 550 millió dolláros bevételével. A második helyen az AC/DC áll: 2008 és 2010 között tartó *Black Ice* elnevezésű turnéjuk 168 koncertjét közel ötmillió fanatikus nézte végig, ezzel a koncertsorozat mintegy bruttó 440 millió dolláros bevételt abszolált. A 2009-ben kezdődött U2-turnétól 650–700 millió dollárt várnak.

Nem olvad a (jég)krémes üzlet

A túlnyomórészt rossz időjárást a fagyaltteladás is megszenvedte idén nyáron, az ágazat ennek ellenére ígéretes – erről beszélt az ÜzletRésznek Erőss Gábor, az Ati Cream ügyvezető igazgatója. Bár a székelyudvarhelyi vállalkozás a nagy üzletláncok révén tett szert országos jelenlétre, a cég tudatában van annak, hogy a hazai fogyasztói kultúra alakításában oroszlánszerep jut a kiskereskedőknek is.

Baloga-Tamás Erika

► **Kezdjük egy kis cégtörténettel: hogyan fejlődött az Ati Cream az alapítás óta eltelt több mint másfél évtized alatt?**

– A cég 1994 júliusában indult és cukrászlaboratórium-szinten működött – kezdetekben két nagyon kis teljesítményű freezerrel, kézi töltéssel dolgozott az elenyésző számú alkalmazott. A fejlesztéseknek köszönhetően azonban 2007-re megháromszorozódott a gyártás, elérve az évi 1200 tonnát. Jelenleg teljesen automatizált berendezésekkel történik a pálcikás és a cornetto vonalgyártása, a tégelyes fagyaltot pedig félig automatizált rendszereken töltik, a termelés pedig ennek megfelelően évről évre nő. A gyártás a Székelyudvarhely melletti külköményfalvi üzemünkben zajlik, ahol fokozatosan bővítettük az épületeket is a termelési igénynek megfelelően. A kezdeti pár emberhez képest, most hatvan-hetven alkalmazottat foglalkoztat nyaranta a cég, télen ennél valamivel kevesebbet.

► **Hogyan és merre terjeszkedett a cég az országban? Mi volt ennek a legnagyobb kerékkötője, illetve mi vitt legjobban előre az üzletágat?**

– A terjeszkedésben nagy segítségünkre volt a Romániában elsőként megjelenő Metro üzletlánc – az ő segítségével váltunk ugyanis or-

szágos szintű gyártókká. Ezt követően az országban később megalapított nagy üzletláncokban is megjelentek termékeink, rajtuk kívül pedig nagybani forgalmazókkal próbáltuk növelni az eladást. A nehézséget az okozta, hogy a fagyaltgyártás és főleg a terjesztés nagyon költséges dolog, mivel a terméket nem lehet csak egyszerűen a polcon tárolni. Nagy mennyiségű hűtőládát kellett vásárolnunk, – amit ingyen bocsátottunk a boltok rendelkezésére – amelyek beszerzése kezdetben bonyolult volt. Nem tudtunk megfelelő mennyiségű ládát piacra tenni. Mostanra az országban mindenhol jelen vagyunk, elkezdve a kis ABC-ktől a nagy üzletláncokig. Van saját forgalmazásunk is, így száz-százötven kilométeres körzetben saját autóink járnak a helységeket, falvakat, városokat, a távolabbi zónákba pedig nagyobb forgalmazókon keresztül jutnak el termékeink.

► **A fagyaltgyártáshoz szükséges alapanyagokat, mint például a tejjort, honnan szerzi be a cég?**

– Az alapanyagok egy kisebb részét a régióból, Marosvásárhelyről, Szászrégenből és Csíkszeredéből szerezzük be. A szükséges hozzávalók zöme azonban külföldről származik, melyet a Brassóban és Szebenben működő importcégektől vásárolunk meg.

► **Nem gondolkodtak azon,**

hogy az egyes alapanyagokat helyi termelőkől szerezzék be? Esetleg a Székelyudvarhelytől nem messze eső gyergyóremetei gyártótól vásárolják meg?

– Egy időben valóban onnan vásároltuk a tejjort, ám időközben a gyár megváltoztatta gyártási politikáját, és mostanra már nagyrészt gyertyás készítményeket készítenek, így ez a forrás megszűnt.

► **A termékpalletta mennyire bővült a kezdetektől, az évek során változott-e a fogyasztók ízpreferenciája?**

– Termékpallettánk nagyot változott az évek során, hisz amikor még csak cukrászlabor-szinten működött a vállalkozás, csak háromféle kiszerezésű termékünk volt: egy kis poharas, egy családi kiszerezésű, illetve egy fagyitorta, összesen tíz-tizenötféle aromával. Jelenleg mintegy hetven-nyolcvan fajta gyártunk, ha aromákra lebontjuk, akkor körülbelül száz termékről beszélhetünk.

► **Mit lehet tudni a fagyaltvásárlási szokásokról, vannak-e például évszakonkénti változások?**

– Ami az ízeket illeti, nincs nagy változás, ma is a csokoládé és a vanília a legkelendőbb. Mivel nálunk még nem beszélhetünk fagyaltfogyasztási kultúráról, sajnos csak a nyári hónapokban van úgynevezett szezonidő. A fagyit a meleghez, a nyárhoz társítják az emberek, így

Bár a fagyialadásra legoptimálisabb a tartós meleg, a hűtőládák télen sem tétlenkedhetnek

például a téli hónapokban feleslegesen fogy, mint nyáron.

► **A marketing, reklámtevékenység mennyire fontos része a sikeres üzletnek? Eltérő reklámokkal hirdetik-e az ország különböző részein?**

– A legjobb reklám a minőség. Ettől függetlenül – vagy ezzel együtt – természetesen tisztában vagyunk a reklám fontosságával, a terméket ugyanis „promoválni” kell. Az Ati Cream indulásakor rengeteget fektettünk a marketingbe, óriási horderejű reklámkampányaink voltak, melyek a jelek szerint tartósan bizonyultak. Mivel már közel húsz éve vagyunk piacon, reklámtevékenységünk mostanra nem mondható jelentősnek, például már nem reklámozunk a médiában, csupán a nagy üzletláncok szórólapjai, illetve az autókban, hűtőládáinkon levő feliratok hirdetik az Ati Creamet.

► **Saját eladásai alapján,**

hogyan látják: Székelyföldön a vásárlók figyelnek-e arra, hogy a régióban készült termékek kerüljenek a bevásárlókosarakba?

– Vegyes tapasztalataink vannak erről. Hogy melyik termék a kelendőbb éppen, az a kereskedőkön is múlik, hisz ők azok, akik kapcsolatba kerülnek a vásárlóval, így a legtöbb esetben az ő ajánlásuktól függ, hogy melyik terméket részesíti előnyben a vevő. Azt azonban kénytelen vagyok megjegyezni, hogy sajnos nincs összefogás a régióban, ami a helyi termékek előnyben részesítését illeti.

► **Nyár elején a szezonális piacok a kánikulától reméltek fellendülést. Hogyan alakult ez a fagyaltteladásban?**

– Ez a nyár nagyon gyenge volt, a túlnyomórészt rossz idő bizony a fagyaltpiacon is meglátszik. Megfigyeléseink szerint a legoptimálisabb időjárás az eladáshoz a tartós, 25-28 fokos meleg. Érdekes,

hogy a kánikulai napokon sem vásároltak idén sokat – a sok eső a pálcikás fagyalt iránti keresleten látszik a legjobban, ezeket a termékeket ugyanis leginkább az úton fogyasztják az emberek.

► **Mennyire öröközöld üzlet a fagyaltgyártás? Elmondható-e az, hogy a fagyalt időközben alapélelmiszerré nőtte ki magát?**

– Van jövő benne. Nem ártana azonban az emberek nevelése ilyen szempontból is – és ezalatt nem azt értem, hogy a vásárlóval van a gond. Inkább a kis üzletek eladói, mert szeptember beköszöntével a kis boltokban egyszerűen leállítják a fagyalt árusítását, mondván: jön a tél, nem kell fagyi. A baj az, hogy ahol elteszik a hűtőládákat, ott a vásárlóknak eszükbe sem jut, hogy fagyi is van a világon, mivel nem látják. Ahol viszont marad a téli eladás, ott azt látjuk, hogy ha gyengébb is, de igenis van kereslet a fagyit iránt a hideg hónapokban is.

Modern aranybányák: a feketelevelés diadala

ÜzletRész

Milliárdos főzet

Kávéháború robbant ki a vén kontinens és Amerika között, miután az európai Nestlé hadat üzent tengerentúli riválisának, a Sara Leenek (és egyéb nagyobb piaci szereplőknek), azzal gyanúsítva őket, hogy lemásolták a házi espressokészítésre kifejlesztett sikeres kávéfiltermodelljét.

„Éveken keresztül milliókat költöttünk kutatásra és újításra, tehát meg kell védeznünk magunkat, ha valakik termékünk egyszerű másolatával hozakodnak elő” – indokolta Richard Girardot, a Nestlé Espresso ügyvezető igazgatója a *The New York Times* hasábjain a cég azon döntését, hogy jövő hónapban bíróságon próbálnak orvoslást találni szerzői jogaik megsértésére.

A tét óriási, mivel a kávékapszulák, illetve -filterek piaca az egyik leggyorsabban fejlődő szegmense a kávéüzletnek: az Euromonitor International szerint csupán a 17 milliárd dollárra becsült európai kávéeladásoknak 20-40 százalékát ez teszi ki. Hogy a filter valóságos aranybánya, mi sem igazolja jobban, annál hogy a fekete bogyó grammjéért ilyen formában akár ötszörös árat is el lehet kérni, mint egyébként – magyarázza Girardot.

Luxussá emelt kávé

A házi vagy irodai, minőségi kávékészítés olyan népszerűsége tette szert, hogy néhány valóságos státuszszimbólumnak számít egy-egy

Csupán Európában többmilliárd dolláros bevételt „kavargatnak” a kávépiaci szereplők

gép beszerzése – ebből olyan vállalkozások is kifejlődtek, melyek luxusbizniszt csinál-

tak a frissítő főzettel való üzletről. „Meg akartam teremteni a kávéipar Chaneljét –

egy olyan rétegnek, melynél az életszínvonal standard része, hogy például portást tar-

tanak” – védekezik a plágiumvadászokkal szemben az Ethical Coffee Company (ECC) alapítója, aki egykor maga is a Nespresso üzletben tevékenykedett. Elmondása szerint a Nestlé „vadászterülete” védelmében attól sem riadt vissza, hogy többezres példányszámban vásárolja fel a piacról rivális termékét, sőt, még a francia rendőrséget is ráküldte az ECC gyárra.

Égészen más üzletpolitikára épít a Sara Lee vállalkozás, melynek több mint ötven százalékos üzleti bevétele „cseppen” a kávéból. Bár az alacsony árkategóriás Senseo kávéfőzőgépekkel a kiskeresetű fogyasztókat célozta meg, a júniusban zárult pénzügyi évben „főzött” 555 millió dolláros bevétele nem bizonyult feketelevelésnek.

Szalmalángéletű szénázóidő

Felértékelődik minden szál széna, mivel az időjárás sokáig nem kedvezett a takaróknak

Darvas Beáta, Totka László

Megharcolnak idén minden szál szénáért az alsziki gazdák azt követően, hogy az árvíz és a súlyos esőzések sokáig ellehetetlenítették a lekaszált fű behordását. Az idén látványosan mozgalmassabb a munkavégzés a fálvaktól távolabb eső területeken, mivel az emberek ismét gondozásba vették a korábban elhanyagolt erdőalji és kinti helyeket.

Göröngyös utakon

Eddig is voltak gazdák, akik nemcsak a támogatások miatt részesítették előnyben az erdei szénát, hanem a jó minőség is motiválta őket. A sokszor 8–10 kilométerre fekvő kaszálókkal szemben a faluhoz közelebb eső helyeknek azonban nem elhanyagolható előnyei vannak: jobban megközelíthetőbbek és kétszer is adnak termést, az időben begyűjtött széna után a sarjút is levehetik róla az élelmes gazdák. Márpedig akinek nem üres az istállója – ráadásul több tehenet is el kell látnia –, annak idén minden területet meg kellett dolgoznia, hogy legyen elegendő takarmány télire.

„A belső kaszálókon, egy hektárnyi területről harminc mázsa szénát lehet begyűjteni, melyhez hozzátevéődik még a sarjú. Ehhez képest fele annyit teremnek a külső

helyek, 1200-1500 kiló szénát számolunk egy hektárra” – tudtuk meg egy csatószezi kiskaszáldalkodótól, aki elmondta, nemcsak a távolság miatt hanyagolják el a gazdák a „külső helyeket”, de a mezei utak rossz állapota is nyomós érv.

Zöld behordás

Amint a jó idő kitartóbb lett és a mezei utak kezdtek felszabadulni a sár alól, a kaszálógéppel felszerelt szekek karavánja megindult az erdők felé. „Mivel a nyár elején bizonytalan volt az időjárás, délelőtt hőgutát lehetett kapni, ám délután már szakadt az eső, kénytelen voltam zölden hazahordani a fűvet, lucernát. Amíg nem fogtunk neki úgy istenigazából a széna csinálásnak, aggódtam, hogy mi lesz télen az állatokkal, mert a lovaimnak, a három tehénnek és a kecskének sok takarmány kell” – nyilatkozta lapunknak egy csatószezi gazda, akitől megtudtuk, az erdei helyekről sikerült hatvan mázsa szénát behordania, de a szalmát sem fogja elégetni. Amit nyersen hordtak be a gazdák, azt többnyire leszóva tárolják.

Megfeszített munka

Az haladt idén is jobban, aki saját felszereléssel rendelkezik, de a kisközösségekben megmaradt szolidaritás is so-

kakat kihúzott a csávából. Még így sem volt könnyű azoknak a helyeknek a lekaszálása, amelyeket tavaly megműveletlenül hagytak vagy amelyeket – engedéllyel vagy anélkül – a juh és kecskenyájak megjárta. A fáradtság azonban megérte, mert két hét kitartó takarás után a határban virítóan világos foltok jelezték: lesz télen harapnivalójuk az állatoknak. Ennek ellenére a háztartások megérzik a belső területek kárbamenetelét, hiszen az esőzések után az árvízszűjtött területekről csak el kell takarítani a fűvet, hogy az jövőre elő legyen készítve. Csúpan Csíkszentsimonban több mint 400 hektár kaszáló volt víz alatt – az okozott kárt Csató Gábor alpolgármester 750 ezer lejre becsüli.

Felmegy a széna ára

„Egyértelmű, hogy sokkal kisebb lesz a szénatermés mint tavaly, a saját farmom tapasztalatom, mit jelent ebben az időben gazdálkodni” nyilatkozta az *Üzlet-Résznek* Tánzos Barna. A mezőgazdasági államtitkár szerint nagyon sok helyen nem lehet megközelíteni a földeket, az ázott talajon rettentően nehéz a gépi munka, esetleg kézzel vagy kis kaszálógéppel lehet begyűjteni a szénát. „Valószínű, hogy ősszel és télen jó ára lesz a szénának Székelyföldön,

Foto: Darvas Beáta

A szeszélyes időjárás miatt idén nyáron gyors és megfeszített munka várt a székelyföldi szénázóknak

mert nagyon sok helyen a kaszálókon gyűjtötták meg az elrohadt boglyákat” – vetíti előre Tánzos.

Az államtitkár ugyanakkor megnyugtatóan is szolgált, miszerint a kedvezőtlen időjárástól függetlenül a termés képes lesz majd kielégíteni a szükségleteket. „Székelyföldön túltermelés van szénából, ugyanis a gazdák, hogy megkapják a támogatást, ak-

kor is megművelik a kaszálókat, hogyha nincsenek állataik, így csűrökben raktározzák éveket. Az idei télen ezekre a tartalékokra is számítani lehet” – magyarázta Tánzos Barna.

Az agrárminisztériumnál létezik egy országos felmérés az árvízkárokról – mely magába foglalja a mezőgazdasági területeket is –, ennek alapján fog a tárca pénzt igé-

nyelni az Európai Szolidaritási Alapból. Az uniós támogatás nagy részét a tervek szerint az infrastruktúra helyreállítására fordítanak. „A gond az, hogy a kaszáló nagy részére semmilyen mezőgazdasági biztosítás nincs kötve, így a kár megtérítésére sokkal kisebb esély van, mint ott, ahol ilyen esetekre be volt biztosítva a termés” – figyelmeztet az államtitkár.

Alig „fészkelődik” a pityóka

Kovács Zsolt

Bár Háromszéken már elkezdtek a korántermő krumplifajták begyűjtését, a szakemberek még óvatosságnak mutatkoznak az idei hozam felbecsülésében, a várható értékesítési árakról pedig azért nem nyilatkoznak szívesen, nehogy ez befolyásolja a piacot. Azt azonban már biztosan lehet tudni, hogy az elmúlt időszak áradásai jelentős kiterjedésű krumpliföldet károsítottak, a sok víz miatt a termés helyenként elrohadt a földben.

A Kovászna megyei mezőgazdasági Igazgatóság adatai szerint a megye területén több mint négyezer hektár mezőgazdasági terület került víz alá, a kár értéke eléri a tizenegymillió lejt. Ezen belül a krumpliföldet károsította leginkább az áradás, összesen 75 hektáron tette tönkre teljesen, további 466 hektáron pedig részben a termést – a kárt nyolcmillió lejre becsülik. Kőnczei Csaba, a Háromszéki Mezőgazdasági Igazgatóság megbízott vezetője elmondta: jelentős kiesésre számítanak a krumplitermésben, hiszen az árvizek mellett idén a burgonyavész

is megtámadta az ültetvényeket. Az agrárszakértő tapasztalatai szerint – mivel Háromszéken inkább csak a nagytermelőknél volt rá pénzük, hogy a ragya ellen megvédjék termésüket – sok kiskasza pityókája „betege-

dett meg”. Becslések szerint Háromszéken négy éve még közel húszezer hektáron termesztettek krumplit, ez a terület azonban mára tizenötezer hektárra szűkült. Mivel a termelők egyre nagyobb értékesítési gon-

dokkal küszködnek, a „székely valutával” beültetett területek évről évre csökkennek – figyelmeztetnek a szakemberek, rámutatva, a gazdák emiatt egyre inkább a gabonatermesztés felé fordulnak.

Az értékesítési gondok miatt a búza javára szorulhat vissza a székelyföldi krumplitermelés

Csírájában sült oda az oroszországi kenyér

ÜzletRész

Oroszország legalább ötmillió tonna gabona importját fontolgatja – jelentette be a napokban a *Vedomoszty* című üzleti lap két nagy exportőrre hivatkozva – annak ellenére, hogy a mezőgazdasági minisztériumban cáfolták a hírt. Korábbi becslések szerint az országban a 2010–11-es mezőgazdasági évben belső felhasználásra 77–78 millió tonna gabona szükséges, ám az idei szükséglet felülmúlhatja ezt az arányt, mivel az aszályos forróság miatt egyéb takarmánynövényekből is kevesebb termelt, ezért megnövekedik a gabona iránti kereslet.

Az élelmiszerárakon máris erősen érezteti hatását a szárazság miatti gyenge termés. Az ügyészség hozzátájtotta, hogy az egész országban megszervezte az alapvető élelmiszerek árának folyamatos megfigyelését és ezzel elejét vegye az áraknak. (Előzőleg Dmitrij Medvegyev államfő utasította a kormányt, az ügyészséget és a versenyhivatalt az árak nyomom követésére.) Mint ismeretes, Moszkva exporttilalmat rendelt el a gabonára – amely-

nek hatására a világpiacon „fellángolt” a búza ára, Chicagóban például a félelmek miatt az árfolyam 80 százalékot emelkedve, 23 havi csúcst ért el. A drágulási tendenciának az is kedvez, hogy a forróság nem kíméli Ukrajnát és Kazahsztánt sem.

Az orosz tilalomból előnyt kovácsolhatnak az amerikai gazdák, akiknek termése igen jól alakult az idén. Az Egyesült Államok most jóval nagyobb búza-készletekkel rendelkezik, mint a legutóbbi 2008-as árfolyamcsúcs idején. Ennek ellenére nem lesz könnyű betölteni a exporttilalom által keletkezett űrt, mivel a tiltás által szűkös helyzetbe sodort országok közül néhány esetben kereskedelmi korlátok vannak érvényben.

Oroszország helyzetét súlyosbítják az országszerte tomboló erdőtüzek okozta károk. A meteorológusok szerint a hőség nem csillapodik, eső pedig nem várható – enélkül az őszi búzát sem tudják elvetni. Az idei gabonatermés negyven százalékkal csökkent, ami miatt az orosz nemzeti össztermék várhatóan egy százalékkal lesz kisebb.

Káoszhoz vezető adószabályok

Bár a befizetési határidő már holnap lejár, az érintett hivatalok vezetői múlt héten még nem tudták, milyen formában kell behajtani a szerzői jogi jövedelemben részesülő, illetve az egyéni vállalkozói engedéllyel (PFA) rendelkező személyektől a módosított adótörvénykönyv által előírt társadalombiztosítási hozzájárulásokat.

Cs. P. T.

Mintegy 650 ezer romániai polgár nyarát keserítette meg a kormány az adótörvénykönyv augusztustól érvénybe lépő módosításaival, annál is inkább, mert alkalmazási módját – a befizetési határidők közeledése ellenére – még mindig homály fedti és ellentmondások bonyolítják. A változtatások a szerzői jogi jövedelemben részesülő, illetve egyéni vállalkozói engedéllyel (PFA) rendelkező személyeket érintik, akiket eddig csupán az egészségbiztosítás kifizetésére kötelezték: nekik már ebben a hónapban, 25-ig a munkanélküli- és a nyugdíjalaphoz is hozzá kell járulniuk. Azt azonban az érintett hivatalok sem tudják pontosan, hogyan kell kiszámítani és milyen időközönként kell kifizetni a járulékokat, mivel ezt az előírások gyakorlatba ültetésére szolgáló szabályozások sem tisztázzák kellőképpen.

Visszás újdonságok

Az adótörvénykönyv egyik újdonsága, hogy társadalombiztosítás-kötelező (tébé) teszi azokat a szerzői jogi (a PFA-sok esetében szakmai jellegűnek nevezett) jövedelmeket is, amelyek haszonélvezőinek munkaszerződésből származó bére is van. A kötelezettség gyakorlatilag minden olyan szerzői jogi és szakmai jellegű jövedelemre kiterjed, amely nem alkalmoszerű: egy könyvért kapott honorárium után például nem kell járulékot fizetni, az újságokban rendszeresen közölt írások cikkdíja után azonban igen.

Az adószabály másik újdonsága, hogy szerzői jogi jövedelmek esetén 40 százalékról 20 százalékra csökkenti a költségterítés arányát.

Az érintetteknek a következő járulékokat kell kifizetniük a szerzői jogból származó jövedelmük után: 10,5 százalékos társadalombiztosítást, 5,5 százalékos egészségbiztosítást és 0,5 százalé-

kos munkanélkülségi hozzájárulást. A tébét a nettó összegre számítják ki, ami ez esetben a bruttó szerzői jogból származó jövedelem 80 százaléka.

Van egy kedvezmény is: ha az év minden hónapjában szerzett szakmai jellegű jövedelem adó nélküli értéke egyes hónapokban meghaladja az országos bruttó jövedelem ötszörösét (ez 2010-ben $1836 \times 5 = 9180$ lej), akkor a hozzájárulásokat ezekben a hónapokban csak az utóbbi összeg alapján kell kiszámítani. Ha az adóköteles személy az évnek csak egyes hónapjaiban részesült személyi jellegű (szerzői jogi és szakmai) jövedelemben és az év folyamán szerzett nettó jövedelem összege nagyobb az országos bruttó jövedelem ötszörösénél, akkor az év végén megállapítandó évi hozzájárulásokat ugyancsak az ötszörös bruttó jövedelem alapján kell kiszámolni.

Hivatali ostrom

Az adótörvénykönyvet módosító sürgősségi kormányrendelet egyértelműen leszögezi: a hozzájárulások kiszámítása, nyilvántartása és kifizetése a személyi jellegű jövedelmet kifizető cég feladata, nem pedig az adófizető polgáré. Ennek ellenére, az előírások gyakorlatba ültetésére szolgáló szabályozások szerint az érintetteknek maguknak kell felkeresniük az illetékes hivatalokat: nyugdíjpénztárt, egészségbiztosítót és munkaügyi hivatalt. Ez elsősorban a szerzői jogból származó jövedelműekre érvényes. „A törvény alkalmazási szabályozásai nem módosíthatnak magán a törvényen. Ez nonszensz” – jegyezte meg az ellentmondásról a Mediafax hírügynökségnek Gabriel Biriş adótanácsadó. – Ez azt jelenti, hogy havonta legalább 50 ezer embernek kell felkeresnie a hivatalokat, és kitöltenie, leadnia háromféle típusnyomtatványt. El-

Egy ország réme: a hivatalok megrohamozását idéznék elő a törvényszöveg visszasságai. Ez akár havi ötvenezer kérvényt is jelenthet

képzelt, mekkora bürokratikus káosszal jár ez az intézkedés”.

Pontosít Bukarest?

A káosztól félnek az érintett hivatalok vezetői is. „Épp most bocsátottunk el alkalmazottakat. További személyzetre lenne szükségünk, akik a beérkező típusnyomtatványokat összesítik, ellenőrzik. Most még olyan alkalmazottunk sincs, aki tanácsokat tudna adni a betérőknek az új rendelkezésekről” – panaszkodott lapunknak Kelemen Tibor, a Kovászna megyei munkaügyi hivatal (ANOFM) vezetője. Az igazgató elismerte: még maguk sem tudják pontosan, hogyan kell kitölteni az intézmény honlapján egyébként már elérhető típusnyomtatványt. Az intézményvezető abban sem volt biztos, hogy az érintetteknek valóban havonta kell-e majd újra és újra betérniük a hivatalba. „Tudomásom szerint, ha a szerzői jogból származó jövedelem havi állandó összeg, akkor nem kell havonta kitölteni a nyomtatványt, ám még pontosításokat várunk Bukarestből” – mondta az Üzlet-Résznek Kelemen.

Tájékoztatása szerint az intézménynél már megjelennek azok az ügyfelek, akiket az új rendelkezések érintenek, hogy kitöltsék a formanyomtatványt. „Volt olyan ügyfél, aki a repülőjegyet lobogtatva állított be hozzánk. Arra hivatkozva, hogy nem lesz idehaza az augusztus 25-

i határidő lejártakor, arra kért, tölthesse ki korábban a nyomtatványt. Természetesen eleget tettünk a kérésének annak dacára, hogy tudtuk: esetleg téves adatok jelennek meg benne, mert még számunkra sem világos, mit kell bevezetni” – mondta az igazgató. Kelemen Tibor azt tanácsolta az érintetteknek: ha tévesen kitöltve is, de adják le augusztus 25-ig a jövedelmükről szóló nyilatkozatot. „Utólag ezt a nyilatkozatot ki lehet javítani, ha azonban a kitöltést elmulasztják, akár ötvenezer lejig terjedő büntetést is kiszabhatnak” – magyarázta.

Fejetlenség a biztosítónál

A legnagyobb a fejetlenség az Országos Egészségbiztosító Pénztárnál (CNAS), amelynek még a vezetői is ellentmondanak egymásnak abban, miként kell eljárniuk leendő ügyfeleiknek. A HotNews internetes újság a múlt hét közepén afelől érdeklődött az intézménynél, kik kötelesek egészségbiztosítást fizetni az új rendelkezések értelmében. A hírportál újságírói azt a választ kapták Dorin Ionescutól, a CNAS ügyvezető igazgatójától, hogy a munkaszerződéssel és munkakönyvvel rendelkező alkalmazottaknak nem kell fizetniük biztosítást a szerzői jogból szerzett jövedelmük után. „Ezekre a személyekre a 2006/95-ös törvény előírásai érvényesek. Eszerint a

munkakönyvvel rendelkező alkalmazottaknak csak a 10,5 százalékos nyugdíj- és a 0,5 százalékos munkanélküli-hozzájárulást kell fizetniük, ha szerzői jogból származó jövedelmük is van” – hangzott a hivatalos válasz.

Rá két napra a CNAS igazgatója, Lucian Duță megcáfolta az ügyvezető igazgató által mondottakat. A Mediafax hírügynökségnek már arról beszélt, hogy a munkakönyves alkalmazottak – ha szerzői jogból származó jövedelmük is van – a fizetésük és a honoráriumuk után is kötelesek biztosítást fizetni. Tájékoztatása szerint csak azok a személyek mentesülnek a fizetési kötelezettség alól, akik csak alkalmoszerűen részesülnek szerzői jogból származó jövedelemben.

Alkotók kalodában

A MediaSind újságírószakszervezet korábban bírósággal fenyegetőzött, a múlt héten pedig a kormány főtitkárságához fordult panasszal az adótörvénykönyv módosítása miatt. Szerintük a Boc-kabinet „lábbal tiporta a társadalmi párbeszéd szabálya-

it” és súlyosan sérti a szólás- szabadságot. „A változások, amelyek a szerzői jogdíjakra is kötelezővé teszik a társadalombiztosítási hozzájárulás fizetését, az alkotói munka kétszeres megadóztatásához vezetnek” – közölte a MediaSind. A szakszervezet szerint a sajtó képviselőinek javaslatait annak ellenére sem vették figyelembe, hogy a munkaügyi miniszterrel megállapodtak, hogy csak azok számára teszik kötelezővé a hozzájárulás fizetését, akik nem rendelkeznek munkakönyvvel, illetve az intézkedés csak 2011. január elsejétől lép életbe.

A MediaSind szerint a felek július 30-i találkozásán a kormányzat elutasította a sajtószakszervezet képviselőinek érvelését, annak ellenére, hogy rámutattak a rendelkezések alkalmazásának katasztrofális következményeire. Felhívták a figyelmet arra is, hogy a módosítás hatálybalépése esetén felborul a szolidáris befizetési elv is – azaz munkaadó és alkalmazott egyaránt hozzájárul a társadalombiztosítási alaphoz – és csak a szerződéses alkalmazottat kényszerítik a hozzájárulás fizetésére.

Több nap utánajárás

Lapunk tegnap a Maros megyei munkaügyi hivatalban, a nyugdíjpénztárnál és az egészségbiztosítónál is megpróbált utánajárni, milyen kötelezettségek várnak a szerzői jogokból származó jövedelmű személyekre. A munkanélkülnél típusnyomtatvány várta az ügyfeleket. Ebben fel kellett tüntetni a júliusban szerzői jogból kapott összeget, melynek 0,5 százalékát helyben ki lehetett fizetni a pénztárnál. A nyugdíjpénztárnál már gondok voltak: a hivatalnok előbb az adóhivatalhoz küldött igazolásért arról, hogy leendő ügyfelük nyilvántartásban lévő, adózó személy. Az igazoláshoz okmánybélyegre is szükség volt, amit a város másik felében lehetett csak beszerezni. Az adóhivatalnál ráadásul azt is közölték, hogy a dokumentumot csak három nap múlva – az augusztus 25-i határidő lejártá után – állítják csak ki. A nyugdíjpénztárnál végül elnézőek voltak: elfogadták munkatársunk múlt havi jövedeleméről szóló nyilatkozatát, azzal a feltétellel, ha az igazolást utólag beviszi a hivatalba. Az egészségbiztosító pénztárhoz már nem sikerült eljutnunk, az intézmény délután háromkor bezárt.

Fejlesztés: mennyi marad kézben?

Ha a jövedelem havi bruttó értéke 3000 lej, ebből a havi kifizetésekor levonnak tíz százalékot, tehát 300 lej adóelőleg címén. A törvény húszszázalékos költségmegtérítést enged, ami a 3000 jeles bevétel esetében 600 lej. Így tehát $3000 - 600 = 2400$ lej alapján kell kiszámítani a 10,5 százalékos társadalombiztosítási, 5,5 százalékos

egészségügyi és 0,5 százalékos munkanélküli alapra való hozzájárulást, összesen $16,5\% \times 2400 = 396$ lejt. Ezek alapján a havi elszámoláskor az érintett személynek $3000 - 396 = 2604$ leje marad. Ha feltesszük, hogy az év minden hónapjában ugyancsak 3000 lej volt a bruttó jövedelem, a megmaradó végösszeg $12 \times 2604 = 31248$ lej.

Tekintettel arra, hogy évközben 10 százalékos adóelőleget vontak le, de a jelenlegi egységes jövedelemadó 16 százalék, a 6 százalékos különbözetet le kell vonni az évi nettó keresetből, tehát $27648 \times 6\% = 1659$ lejt. Így az évi 36000 lej bruttó jövedelemből ténylegesen 25989 leje marad az érintett személynek.